Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 196 (13910) | 1972 оной августын 20, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

[З]ҮРХЫЕМ ТАТАНАЛ [А]ЛТАН ТАРЯАН!

[Д]АЛХИ hЭБШЭЭНДЭ эбхэрэн долгилжо, ...эдеэшэhэн хоолосуудаа ганхалзуулан дохи-...аар холо хүрэтэр халюуран нэмжыhэн та-...далайе харахадаа ээлүүдгүй зүрхэ сэдь-...уяран, омог баяраар билтардаг юм. Би ...ше дан ехээр гоёожошье хэлэнэ бэшэб.

...бее би хорин табан жэлдэ комбайнай жолоо ...а, энэ тарян далай соогуур тамаруулан, ал-...шара таряа хуряалсанаб. Тиигээдшье урга-...таряае хуряагаад лэ байдаг бэшэ, баhал ха-...а тракторай жолоо барижа, газар хахална, ...э тарина ха юм биб. Иигээд ерэхэдээ нам мэ-...-гушан жэлдэ хүдэлhэн үнинэй механиза-...удай өөhэдынгөө хара хүлhэ гаргажа ур-...ан таряае харахадаа, зүрхэ сэдьхэлээ хү-...хэ гээшэ балайшье эшхэбтэр бэшэ гэжэ hа-...

...лашан хүн гээшэ хэр угhаа хойшо ороохо ...таа эдеэнэй дээжэ гэжэ дэмы нэрлэдэггүй ...а. Мүнөөшье ороохо тарянай үндэр баян ...э ургуулаад, тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр ...жа, Эхэ оронойнгоо амбаарые алтан таряа-...дүүргэжэ шадаа hаа, колхоз, совхозуудай ...нико түргэн бэхижэдэг, мяхан, hүн, ноохон-...хээр абтадаг ха юм.

...эр нэмээжэшье хэлэлтэгүй бидэ комбай-...уд шэнэ ургаса хуряалгада ямар нэгэ hайн-...бээз зэhэhэн шэнгеэр түхеэрдэг гээшэ. ...Таряа хуряалгын урда комбайнаа хэдышье ...ар заhабарилааб гэжэ өөрөө мэдэжэ бай-..., сэдьхэлшни амар байлгахагүй комбайнын-...үрэб шүнхэ, оньhон түхеэрэлгэнүүдые ...үшөө дахин шалгахаш, энэмни эбдэржэ, ...гаа зобоохо, hаатуулха, юм гү гэжэ hанаан-...ходол дутуу ябаха.

...эл хадаа таряа хуряалга гээшэ хүдөөгэй ...н хүдэлмэрнүүдэй эгээл харюусалгатай ...й нэгэн гэжэ тоологдодог. Ургаса хуряал-...муугаар, хайша хэрэгээр бэлдээд, олон ...механизатор, таряашадай хара хүлhэеэ ...жа ургуулhан таряае аали нобшоор хуряа-...гээлтэ хоролтодо оруулха болоо hаа, яашье ...эгүй хэрэг.

...эл тиимэhээ таряа хуряалга дээрэ гэдэр-...алдахо, хүдэлhэн хэбэртэй үдэр үнгэр-...hаа, болоо гээд ябаха хүнине олохогүйт. ...эдэ, ороохо таряан гээшэмнай бүхы арад ..., Эхэ оронаймнай алтан зөөри, ёhотойл ...ынь гэжэ хүн бүхэн өөрынгөө сэдьхэлhээ ...ео ха юм.

...өөрөө табяад онhоо хойшо комбайнераар ...аагүй хүдэлнэб. Энэ үе соо бүхыдөө ха-...хуряаhан таряагаа hонинойхиие тоолоожо ...аа, хэды вагон болохо хаб гээд hанагшаб. ...бүри 400—500 га таряа хадажа, хуряажа, ...-4000 центнер, зарим жэлдэ 5 мянгашье ...центнер ороохо сохидогби. Жэшээлхэдэ, ... «СК-4» түхэлэй комбайндаа жатка тод-...хуряалгын түрүүшын үдэрhөө амяарлан ...захалаа hэм. Тиигэжэ 400 гектар таряа ...үтлуулан сохихоор тааруулжа, богонихон ...р соо үшөө 2500 центнер таряа сохёод, ...тоо комбайнернуудай дунда чемпион ..., Түнхэнэй «Аршан» курортдо түлөөhэ-...ор амарха путёвкоор шагнагдаа hэм. Най-...н табан жэлэй дүнгөөр Октябриин Револю-...орденоор шагнагдааб.

...шье мэдэhээр, мүнөө хүсэ ехэтэ оньhон ... улам олон болоhон, механизаторнуу-дай мэргэжэл шадабариин бүри дээшэлжэ байhан үедэ урдынхидал үзэгдөөгүй ехэ таряа хадаха, хуряахань тон бэрхэтэй болоожо байна. Энээндэ гомдохо бэшэ, харин үнэн зүрхэнhөө баясаха зэргэтэйбди. Юуб гэхэдэ, комбайнуудай олон болоожо, агрегат бүхэнэй бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэдэг болоходол ороохо таряамнай богони болзорто, эрхим шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагдаха бшуу.

Үнэндөө шадаал hаа, ехэ газарай ургаса хадаха, хуряахын түлөө оролдохо гээшэ гол юумэн бэшэ, харин гонзогоршье хоолос, монсогоршье ороохо гээнгүй хуряажа абаха шухала.

Энэ жэлдэ манай «Шергинский» совхоз бүхы 8600 гаран гектар тарянай ехэнхиень амяарлан хадажа, хуряажа, хамта дээрээ 100 hайса гара мянган центнер ороохо сохижо абаха, 30 мянган центнер шахуу таряа гүрэндөө тушааха зорилготой. Эды ехэ таряае нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, амбаарта оруулха гээшэ амархан хэрэг бэшэ, бүхы хүсэ шадалаа эршэдхэн, мэргэжэл шадабаряа гарган хүдэлхэ ёhотойбди гэжэ манай комбайнёр бүхэн hайн ойлгоно.

Тиимэhээ хүн өөр өөрынгөө комбайные жэншэдгүй заhабарилжа, hаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хээ, яhалашье оролдоо. Мүнөө жэлдэ ажахыдамнай дүшөөд комбайн хүдэлхэ юм. Тэдэнэй олонхидонь дүршэл шадабари ехэтэй, оролдосотой, бэрхэшье хүнүүд хүдэлхэ байна. Оньhон техникэеэ арбан хургандаал адли мэдэхэ болоhон манай түрүү комбайнёрнууд Михаил Кобылкин, Иван Быков, Алексей Тыхенов, Георгий Дубинин болон бусад жэлhээ жэлдэ үндэр бүтээсэ туйладаг.

Ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин үедэ час, минуташье үнэтэй гэжэ комбайнёрнууд дэмы хэлсэдэггүй. Ажалаа бодомжогүй муугаар эмхидхээд гү, али ёhоор харан, хэрэгсээнгүй ябажа, комбайнаа эбдээд, агрегат бүхэнэй хэдэхэн минута гү, али хахад часшье hаатаа, зогсоо hаань, эсэстээ хэды ехэ таряан гээгдэхэ гээшэб! Тиимэhээ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байhан комбайнёрнууд, механизаторнууд Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо урда айхабтар ехэ харюусалгатайбди, таряалангай дүрбэлжэн метр бүхэндэ хоёр-гурбаншье хоолос гээгээ hаамнай, бүхы ажахы соо хэдэн зуун центнер таряан хээрэ хаягдаха байна бшуу.

Таряа хуряалгын үедэ ходо наратай сэлмэг байдаггүй, хура бороо, hалхи шуурган, хагсуу хүйтэншье үдэрнүүд олон ушарха. Тиимэhээ бороогой болимсоор нэгэ минуташье гээнгүй таряаландаа гараха зэргэтэй байнабди. Харин бороогой орожо, таряа хадаха, хуряаха аргагүй байгаа hаань, энэ hамбаанда комбайнаа заhабарилха, техническэ харууhа хэхэ бүхы юумыень шалгахада болохо ха юм. Мүн наратай үдэр сай ууха, эдеэлхэ хоорондоо агрегадые шадаал hаа байлгангүй, туhалагшатаяа ээлжээлээд ябаха хэрэгтэй. Иигэжэ үнэтэ саг алдаал hаа, үндэр бүтээсэ туйлаха байнабди.

Бидэ агрегадуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула нэгэ газарта бүлэг бүлэгөөр ябуулдагбди. Тиихэдэ нэгэ таряалангай ургаса түргэн хуряагдаха, хэрэгтэй болоо hаань, бэе бэедээ туhалхадамнайшье hайн, мүн комбайнhаа гараhан ороохо автомашинаар зөөхэдэшье нэгэ мүhэн болодог, агрегадуудые тоhо, түлишөөр хангахада таарамжатай.

Манай бригадада, отделенидэ арадай хинагшадай постнуудай бишье hаа, тэдэнэй ерэжэ дутагдалыемнай заажа үгэхыень хүлеэдэггүй, алдуу, голодоhо гаргахагүй гэжэ оролдодог, бэе бэеэ наринаар хаража ябадагбди. Бүлэг комбайн бүхэндэ дүршэлтэй комбайнернууд хажуудаа залуушуулые абаад ябадаг, hургадаг. Хуряалгын агрегадуудые hаадгүйгөөр хүдэлгэхэ, бага зэргэ эбдэрээ hаань, байра дээрэнь ябууд заhабарилха нүүдэл мастерскойнууд энэ жэлдэ бригада бүхэндэ эмхидхэгдээ. Таряанда орохын урда бүхы комбайнуудай нүхэ hүбэ бүтүүлхэ, шэглэхэ, сабшагдаhан тарянай ябаха полотно, подборщик, барабан гэхэ мэтые хуу зүбөөр тааруулха хүдэлмэри хэгдээ. Комбайнёр бүхэн өөр өөрөө хэды шэнээн таряа хадахаб, хуряахаб гэжэ социалис уялга абанхай. Би баhал нёдондонойхиhоо дутуугүй үрэ дүн туйлаха зорилготойб.

Мүнөө совхоздомнай ешмээн, горох амяарлан хадагдажа, түрүүшын 200 гектар шэнэ ургасын таряан сабшагдаад, табяад гектарай баал суглуулагдажа сохигдоо. Иигэжэ шэнэ ургаса хуряалгын шанга тэмсэл эхилбэ. Энэмнай юрын ургаса бэшэ, юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй, манай түрэл орон — СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн ургаса ха юм. Энээниие гээлтэ хоролтодо оруулжа огто болохогүйл!

Л. МОКСОЙОВ,
Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой комбайнёр, коммунис ажалай ударник.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ

СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдтэй, «СССР-эй арадай ажахые 1972 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» СССР-эй хуулитай зохилдуулан, врачнарай, багшанарай, hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй материальна байдал улам hайжаруулха, элүүрые хамгаалгын ба гэгээрэлэй талаар табигдаhан тодорхой зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэнэй урмашал жудхэмжые бүри ехэ болгохо зорилгоор, элүүрые хамгаалгын ба гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлмэрилхөөр шадамар хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлхын тула, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет 1972 оной сентябриин 1-hээ врачнарай. багшанарай. hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй абадаг түлөөhэ. салин хүлhэ нэмээхэ тухай тогтоол баталан абаба.

Врачнарай, багшанарай, hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй салин хүлhэнэй нэмэхэтэй хамта, тусхай дунда hургуулинуудай, техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулинуудай багшанарай, hургуулинуудай ба гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудай хүмүүжүүлэгшэдэй, ахалагша пионервожатануудай, больницануудай поликлиникэнүүдэй, амбулаторинуудай, hургуулинуудай, тусхай дунда hургуулинуудай, хүүгэдэй саадуудай, хүүгэдэй байшангуудай, интернадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэшэлэн районуудай арадай элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй зургаануудай инспекторнүүдэй салин хүлhэн нэмэлсэхэ.

Эдэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэдээ, хүн зондо медицинскэ туhаламжа үзүүлгые улам hайжаруулха, арадай гэгээрэлые бүхы талаарнь хүгжөөхэ, ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын хэм хэмжээ дээшэлүүлхын тула КПСС-эй XXIV съездын табиhан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туhа хүргэхэ байха гээд КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС тоолоно.

Дээдэ hургуулинуудта хүдэлмэрилдэг аад, эрдэмтын нэрэ зэргэгүй багшанарай салин хүлhэ 1972 оной сентябриин 1-hээ мүн лэ зарим тэды дээшэлүүлхэ тухай тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет гаргаа.

Мүнөөдэр—СССР-эй Агаарай Флодой үдэр

ЭХЭ ОРОНОЙ ТҮГЭЛДЭР ХҮСЭТЭ ЖЭГҮҮРНҮҮД

(Авиациин маршал С. И. РУДЕНКОТЭЙ хөөрэлдөөн)

— Манай дайшалхы авиаци мүнөө ямаршье уларилда hаатадаггүй, абяанhаа түргэнөөр, ракетэ тээгээд ниидэдэг болонхой. Олохон совет самолёдууд дээгүүр, холуур ба түргэнөөр ниидэлгын талаар дэлхэй дээрэ хамагhаа hайнда тоологдодог. Иимэ самолёдууд багахан талмай дээрэhээ ниидэхэ, тэндэ сэхэ бууха, мүнөө сагай янза бүриин зэбсэгүүдые тээхэ хаба шадалтай.

Авиациин маршал С. И. Руденко СССР-эй Агаарай Флодой үдэрэй урда тээхэнэ ТАСС-ай корреспондент А. Медведевтэй ярилдахадаа, Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд тухай иимэ хөөрөөгөөр эхилээ:

— ВВС гээшэ холуур ниидэдэг, фронтовой, сэрэгэй-транспортна авиациhаа бүридэдэг гэжэ армитай холбоогүй хүнүүдтэ hануулха шухала ха,—гээд маршал үргэлжэлүүлбэ. — **Холуур ниидэдэг авиаци** хадаа түбинүүдэй хоорондо ниидэхэ хүсэтэ онгосонууд — ракетоносецууд болоно. Эдэмнай дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хизаар дайдада хүрэжэ шадаха, дайсанай хамгаалгын зонодо оронгүй, газар дээрэхишье, мүн далайншье хүсэнүүдтэ эсэргүү шанга сохилтонуудые хэхэ хаба шадалтай юм. **Фронтовой авиаци** истребительнүүдээр, истребительнүүд -бомбардировщигуудаар, бомбардировщигуудаар, тагнуулшадаар, вертолёдуудаар зэбсэглэгдэнхэй байдаг. Иимэ машинануудаар хангагдаhан частьнууд ба соединенинүүд ямаршье орёо. дайшалхы зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха. **Сэрэгэй-транспортна авиаци** десантнуудые буулгахаар тааруулагдаhан турбореактивна хүсэтэ самолёдуудтай. Иимэ самолёдууд баhал холуур ниидэдэг. Гэхэтэй хамта, десантнууд парашюдаар бууха hаа гадна, мүн юрын аргаар самолёдуудтай хамта буудаг. Тэрэшэлэн десантнуудтай хамта элдэб янзын дайшалхы техникэ, тэрэ тоодо танкнууд ба өөрөө ябадаг ракетнэ түхеэрэлгэнүүд зөөгдэхэ байhаниинь элитэ. Манай ВВС-ые иигэжэ тон юрэнхыгөөр, тобшоор тайлбарилжа болохо байна.

СССР-эй бусад түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүд шэнгеэр сэрэгэй авиациие саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха гэжэ Коммунис партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство саг үргэлжэ оролдодог. Экономикын, эрдэм болон техникын хүгжэлтын талаар оронаймнай туйлаhан амжалтанууд эрхим зэргын дайшалхы самолёдуудые, тэдээндэ тодхогдохо зэбсэгүүд ба ниидэлгэ залан жолоодохо хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ арга олгоно. Электронико, автоматика ВВС-эй ябуулгын дэлисэ далайсые, дайшалхы арга боломжыень ехээр үргэдхөө.

— Түгэлдэр хүсэтэ онгосонууд-ракетоносецууд тухай ойлгомжые тодорхойлон тайлбарилжа үгыт. Иимэ самолёдууд яахадаа ехэ хүсэтэй байдаг бэ?

Манай холошо бомбардировщигууд үнэхөөрөө түгэлдэр хүсэтэй. Жэшээлэн хэлэбэл, нэгэ тиимэ самолёдой хүсэ абадаг түхеэрэлгэнь «Ленин» гэжэ атомна ледоколой элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэhөө булюу, совет түрүүшын гидроэлектростанциин — Волховско ГЭС-эй хүсэнтэй жэшэхээр байна. Даншье багахан, бэшэ, бүхэли электростанци гансахан самолёдой ниидэлгэ хангаха байна бшуу. Иимэ самолёт ехэ ашаа — ракетэнүүдые, бомбонуудые, hомонуудые тээгээд, час соо мянган километрhээ холо үлүү скоростьтойгоор ниидэжэ шадаха.

Ракетоносец гээшэ ондоошье гайхамшаг түхеэрэлгэтэй юм. Тэрэнэй командир ниидэжэ ябаhан газарайнгаа байдалые ходоодоо мэдэдэг, борт дээрэхи радиолокаторай туhаламжаар оршон тойронхи хэдэн зуугаад километрэй зайе шэртэн харадаг. Энэнь өөрынгөө баазатай холбоо барисаа саг үргэлжэ байгуулхада шухала удха шанартай.

— Агаарай иимэ онгосонуудай командирнуудаар ямар хүнүүдые томилдог бэ?

— Ниидэлгын хэрэг hайн мэдэхэ, мүнөө сагай техникэ шудалhан, шираг шамбай хүнүүдые пилодууд болгон томилдог. Иимэ самолёдуудай штурвалда олон часай турша соо hуужа, харюусалгатай даалгабари дүүргэлтэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ ааб даа.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

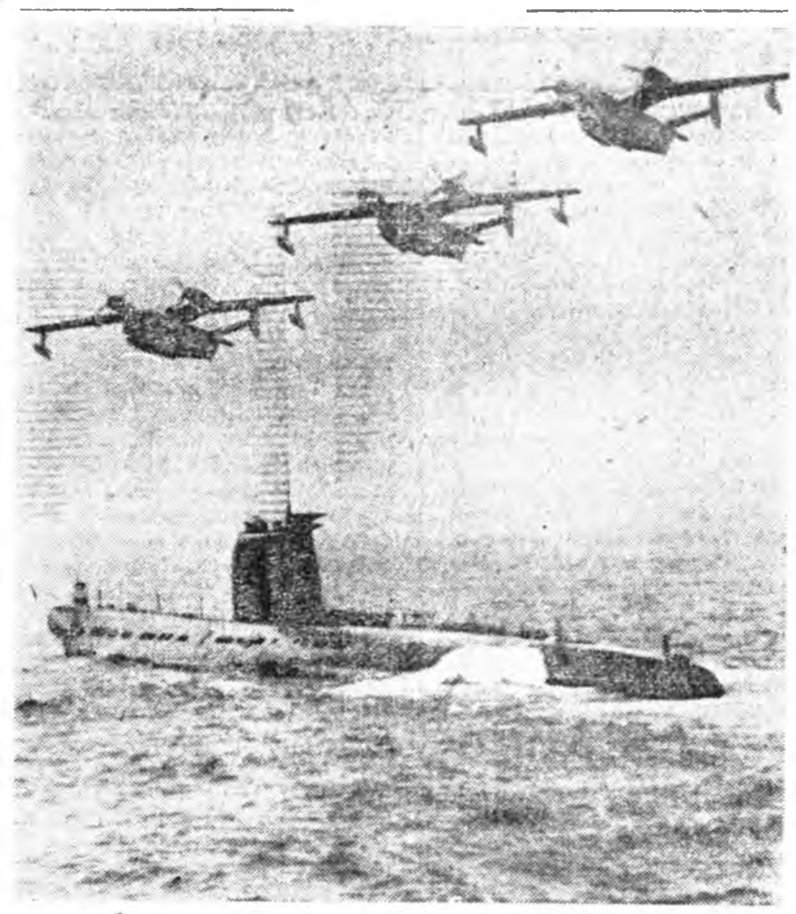

Далайн авиаци дайшалхы добтолгодо.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭНЭ ТАСС hОНИН

[А]фрикын эхэнэрнүүдэй конференци тараа

[УЛААН]БААТАР. (ТАСС). ...й Африкын оронуу-...эрнүүдэй хоёрдохи ...и, августын 18-да ...ршон байдалда дүү-...

...конференци Генераль-...раци ба хэдэ хэдэн ...эрнүүдые, тэрэ ...Азиин ба Африкын ...й эхэнэрнүүдэй об-...дэторoo дүүргэхэ ...тухай, национальна ...ын түлөө, бэеэ ...байдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй хабаадаха асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар батал abaa.

Монгол эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ С. Удвал конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, конференциин гаргаhан шиидхэбэринүүд бүхы дэлхэй дээрэ амгалан, зол жаргалта байдал тогтоолгодо туhа хүргэхэ гээд этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

...к hайшаагдаа

[ВАШ]ИНГТОН. (ТАСС). ... оной май соо ... баталагдаhан ...ическэ добтолхы зэб-... хизаарлаха завим... ...уд тухай СССР-эй ...-ган саг зуурын ...Америкын конгрес-...энүүдэй палата августын 18-да диилэнхи олонхиин дуугаар hайшаагаа.

СССР США хоёрой хоорондын үгээ ойлголсолго уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань hуларуулха хэрэгтэ шухала удха шанартай байха гэжэ олохон конгрессменүүд хэлсээе зүбшэн хэлсэлгын үедэ онсолон тэмдэглээ.

ФИНЛЯНДИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ УРХО КЕККОНЕНЭЙ СССР-тэ АЙЛШАЛhАН ТУХАЙ

Финляндиин Республикын Президент Урхо К. Кекконен СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда ерээд, августын 12-hоо 18 хүрэтэр амарhан байна.

СССР-тэ байха үедэнь Президент У. Кекконентэй Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин уулзалгануудые хэжэ үгэеэ ойлголсолгын, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда хөөрэлдөө.

Политическэ, экономическа, научно-техническэ ба бусад асуудалнуудаар Совет орон Финлянди хоёрой хоорондын харилсаанай аятай hайнаар хүгжэжэ байhые хоёр талынхид hанал бодолоо зүбшэлхэ үедөө хананггяар тэмдэглээд, энэ харилсаагаа совет ба финн арадуудай аша туhада, уласхоорондын амгалан тайбан байдалай аша туhада саашадаа бүхы талаарнь хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзэдэг байhанаа элирхэйлбэ.

Хүршэ хоёр оронoй харилсан этигэлсэлгын саашадаа улам гүнзэгырэлгэ Президент Кекконентэй совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэг харилсаа холбооной ехэ туhа хүргэхэ байха, Совет орон Финлянди хоёрой хоорондын харилсаа холбооной шухала асуудалнуудые зүбшэлхэдэ таатай зохид арга боломжо олгоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Хоёр оронoй хоорондын худалдаа наймаанай, экономическа холбооной холын хараата асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Экономикынь элдэб hалбаринуудые хүгжөөхэ, тусхайлан хэлэбэл: энергетикэ ба металлургическа промышленностиинь хүгжөөхэ хэрэгтэ, тэрэшэлэн СССР-эй газар дээрэ промышленна үйлэдбэринүүдые бариха арга боломжо олгохо асуудалнуудаар Финляндитай эдэбхитэй харилсаа холбоо бэелүүлхээр бэлэн байhанаа совет тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Финлянди Советскэ Союзтай хүршэ ёhоной харилсаагаа саашадань бүрин хүгжөөхэ хэрэгые тон шухала удха шанартайда тоолон, бүхы hалбаринуудаар, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай, экономическа холбооной талааршье совет-финляндиин харилсаа холбоо аятай зохид оршон байдалда бэелүүлхые оролдохо байха гэжэ Президент Кекконен мэдүүлээ.

Президент Кекконенэй баримталан бэелүүлдэг Финляндиин гадаадын-политическэ хараа бодолые — хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhаламсалга тухай совет-финляндиин договорые үндэhэ болгон, Советскэ Союзтай хани барисаа, харилсаа холбоо хэлбэришэгүйтөөр хүгжөөхэ ябадал хангадаг, уласхоорондын эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туhада эб эетэ нейтральна политика бэелүүлхэ, бүхы оронуудтай хани ёhоной харилсаатай байха гэжэ Финляндиин эрмэлзэдэг хараа бодолые совет тала үндэрөөр сэгнэнэ.

Финляндиин эб найрамдалта гадаадын политическэ үүсхэлые совет хүтэлбэрилэгшэд таарамжатайда тоолоно. Энээнтэй дашарамдан, ниитэевропын зүблөө зарлахын тула Финляндиин гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэнь онсо шухала удха шанартай болоно. Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалаар ниитэевропын зүблөө зарлаха бэлэдхэл хэхын тула олон талын зүбшэлэлгэ Финляндиин правительствын дурадхаhанай ёhоор, байгша оной ноябрь соо Хельсинки хотодо хэжэ эхилхэ, харин ниитэевропын зүблөө 1973 оной эхеэр зарлаха гэжэ хоёр тала hанамжалба.

Совет хүтэлбэрилэгшэдэй, Президент У. Кекконенэй хоорондын уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүд үрэтэй hайн байгаа. СССР Финлянди хоёрой хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань батадхалгада, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ туhа хүргэхэ байха.

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. **В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Магнитогорско металлургическа комбинат хара металлургиин ёhотой түрүү дүй дүршэлэй hургуули болонхой. Эндэ Кузбассай, Украинын болон Казахстанай доменщигууд hурахаяа ерэдэг.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) Магниткын доменно цехэй начальнигай орлогшо А. А. Лисенков, Макеевскэ металлургическа заводой доменно цехэй начальнигай туhалагша М. А. Канцельсон, Ждановска металлургическа заводой ахалагша хөөргэшэн И. С. Кондратов, Днепродзержинскэ металлургическа заводой доменно цехэй начальнигай туhалагша П. И. Ковалев, Коммунарска металлургическа заводой доменно цехэй ахалагша мастер А. А. Бойченко ба Енакиевска металлургическа заводой доменно цехэй ахалагша мастер А. И. Билаш.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА ДОКУМЕНТНҮҮДЫЕ hэлгэхэ талаар хэгдэжэ байгаа бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байна. Энэ асуудал партийна организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Тиихэдээ организаци бүхэнэй ажал ябуулгын түхэл маяг, онол арга мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэй хэр тааралданаб, өөрынгөө абаhан уялгануудые, партийна даабарияа коммунист бүхэн хэр дүүргэнэб, ажабайдалдаа бэеэ ямараар абажа ябанаб, КПСС-эй съездын хараалhан юпэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ хубитаяа хэр зэргэ оруулнаб гэхэ мэтын асуудалнууд зүбшэгдэнэ.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ зорюулагдаhан нэгэ суглаан тухай эндэ хөөрэхэмнай.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТ БҮХЭНДЭ ШАНГА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАА

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхоз олон hалбаритай томохон ажахы гэжэ тоологдодог. Партийна организациин хүтэлбэри доро тус ажахын хүдэлмэрилэгшэд горитой амжалта туйладаг юм. Агуухэ Октябриин Социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эрхим үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө совхоз хэтэ мүнхэдөө хадагалжа байхаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-э" Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС-эй Улаан тугаар шагнагдаhан, наймадахи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үүсхэhэн юм.

Партиин XXIV съездын хараалhан юhэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ совхозой ажалшад эдэбхитэйгээр хам оролсожо, ажалайнгаа эршые үдэр бүри шангадхана. Энэ мүрысөөндэ урда мэтэ коммунистнууд түрүү зэргэдэ ябажа, бусадтаа үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээнь, hаалишан Г. Б. Цыденова, хонишод Д. Б. Цыбикжапов, Б. Ж. Жигмитова, тугалшан Б. С. Базарсадаева, механизатор Г. Б. Цыбанов, луговод Ц. Ж. Бадмацыренов болон бусад хододоо түрүү зэргэдэ ябана, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна, мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэжэ ябана.

Партиин съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлгэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ, организацинингаа ажал ябуулгын онол арга, түхэл маягыс бүри дайшалхы, хүсэн түгэлдэр болголгодо совхозой коммунист бүхэн ямар зэргээр өөрынгөө хубитые оруулнаб — энээн тушаа элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд бэс бэсэдээ эрилтэ ехэтэйгээр, нюур сахингүй сэхэ руунь хэлээ.

Совхозой партийна организаци аймаг соогоо томо организаци юм. Эндэхи партийна табан эхин организаци 113 коммунистнуудтай. Тэдэнэй 36 процентнь үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллана. Жэшээнь, партиин райкомой гэшүүнээр хэдэн дахин hунгагдаhан, коммунис ажалай ударник Б. С. Базарсадаевагай ажал хэрэг тухай магтаалай үгэнүүд суглаан дээрэ хэлэгдээ. Балмасу Содномовна совхозойнгоо мал ажал хүгжөөлгэдэ, шэмыень дээшэлүүлгэдэ бүхы шадабаряа зорюулан хүдэлжэ ябадаг, дутуу дунданuудтай эбсэдэггүй ёhотойл коммунист гэжэ суурханхай. Тэрэ хэдэн жэл удаагаар фермэ дээрээ байгуулагдаhан арадай хиналтын постые хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Базарсадаева 18 жэл соо таhалгаряагүйгөөр совхоздоо hаалишанаар, тугалшанаар ажаллана. Тэрэ мүнөө 3-дахи отделениин hаалиин фермэдэ тугалшанаар хүдэлнэ. Энэ жэлэй долоо hарын туршада тэрэнэй ажалша гараар 300 гаран тугалнуудай тугал бүхэнэйнь суудхын шэгнүүр дунда зэргээр 800 гаран граммаар нэмэhэн байха юм. Тиихэдэ залуу коммунист Г. Б. Цыденов үнеэн бүриhөө жэлэй туршада 1800 килограмм hү hааха уялгаяа 1300 килограммда хүргөө.

Суглаан дээрэ партийна эхин организаци бүхэнэй ажал ябуулга, коммунистнуудай журам, түрүү үүргэсэ ямараар дүүргэжэ байhаниинь элирхэйлэгдээ. Партийна суглаанууд болзор соогоо зарлагдадаг болоошье hаань, коммунистнуудай хабаадалга үшөөл хангалтагүй байhаар гэhэн шүүмжэлэл хэгдээ. Илангаяа 3-дахи отделениин, совхозой управлениин партийна эхин организацинуудта коммунистнууд суглаанда бултадаа хаблададаггүй. Жэшээнь, 3-дахи отделениин партийна суглаан коммунистнуудай 55 процент хабаадалгатайгаар үнгэрдэг. Тиихэдэ управлениин организацида суглаан зарлагдаhан үдэртөө ходо болодоггүй. Коммунистнууд Д. Гармаева, Н. Г. Золотарев гэгшэд ямаршье хүндэтэй шалтагаангүйгөөр суглаанда оло дахин ерээгүй байдаг. Тиигэн гэхэдэнь партбюро (секретарь А. С. Честаков) иимэ байдалтай эбсэшэнхэй, ямаршье хэмжээ абаагүй. Партиин Устав хазагайруулдаг нэгэшье коммунистые суглаан гү, али бюро дээрэ хаража үзөөгүй байhаниинь гэмшэлтэй.

Коммунистнуудай суглаандаа ямар шалтагаанhаа бултадаа хабаададаггүй байhанайнь гол ушар хадаа тэрэнэй хэзээ, хаана, хэды сагта болохо байhан тушаа холуур ажаллагшадта урид дуулгадаггүй, тэдэнние саг зуураа ондоо хүнүүдээр hэлгэдэггүй байhанhаа уламжална гэhэн шүүмжэлэл хэгдээ. Тиихэдэ зарим коммунистнууд өөрынгөө гэмээр суглаанда ерэхэгүйhөө гадна, hара бүри взносоошье түлэдэггүй байха юм. Үнгэржэ ерэхэдээ, механизатор А. Д. Дамбаев, 1943 онhоо партиин гэшүүн Н. М. Калашников элдэб шалтаг бариад, взносоо саг соонь түлэхэеэ арсадаг. Урдаңь эдэбхитэй агитатор ябаhан залуу коммунист Н. Цыренов мүнөө эгээл үүсхэлгүй, суглаандашье ерэдэггүй болошоо. Тиихэдэ урда жэлнүүдтэ түрүү механизатор гэжэ тоологдодог Г. Е. Петров hүүлэй үедэ баhал хазагай ябадалтай, ниитын, партийна журам эбдэдэг, архи намнадаг, суглаанда ходо гээгдэжэ ерэдэг болоо.

— Хонишоноор 20 жэлэй туршада таhалгаряагүй хүдэлжэ байнаб. hүүлэй үедэ бидэнэй ажал хүдэлмэри, ажаhуудал тушаа анхарал hулаар табигдана. Илангаяа ахалагша хонишоной харюусалга, үүргэ урагша абтахаяа болишоо. Хэрбээ бидэнииe hайн кадрнуудаар, ажаллаха, культурнаар ажаhууха эрхэ байдалаар хангаад байгаа hаатнай, бидэ хонишод урма зоригтойгоор ажаллаха hэмди, — гээд ахалагша хонишон Д. Б. Цыбикжапов хэлэнэ. — Совхозой түбhөө холо hуудаг хонишодто радио, нүүдэл библиотечкэ байдаггүй, агитаторнууд, политинформаторнууд ябадаггүй. Намайе партийна суглаандаа ходо ерэдэггүй гээд элидхэл дотор шүүмжэлээ. Теэд мүнөөдэр иимэ суглаан болохо юм гэжэ гурбан часай урид эндэ өөрынгөө хэрэгээр ерэхэдээ дуулааб.

Ургажа ябаа залуушуулые коммунис үзэл бодолтойгоор, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ байhан горитой дутагдалнууд тушаа шанга хөөрэлдөөн болоо. Тиихэдэ зарим коммунистнууд архи намнажа, ниитын газарта, гэр бүлэдөөшье элдэб бэлин шэбшэг хэлэжэ, хэрүүл татажа, үхибүүдтээ муу жэшээ харуулна. Иимэ ябадал багшанарайшье дунда үзэгдэнэ. Жэшээнь, Суулгын дунда hургуулиин физкультурын багша Р. А. Зонхиев хадаа коммунист, багша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэеэ гутаажа ябана. Үнгэрхэдөө, өөрынгөө hурагшатай хамта архи уухадаа эшэхэ, гайхахашьегүй. Тэрэ мүнөө суглаандаашье ерээгүй.

Архидалга, алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха тухай Указай гараhанhаа хойшо эндэмнай мүртэй хубилалта болоодүй байhаар. Үхибүүдтэ ямаршье сагта архи наймаална.

Коммунистнуудай суглаан дэлгэрэнгы шиидхэбэри хэлсэhэн асуудалаараа баталан абаа.

Б. ЖАМБАЛОВ.

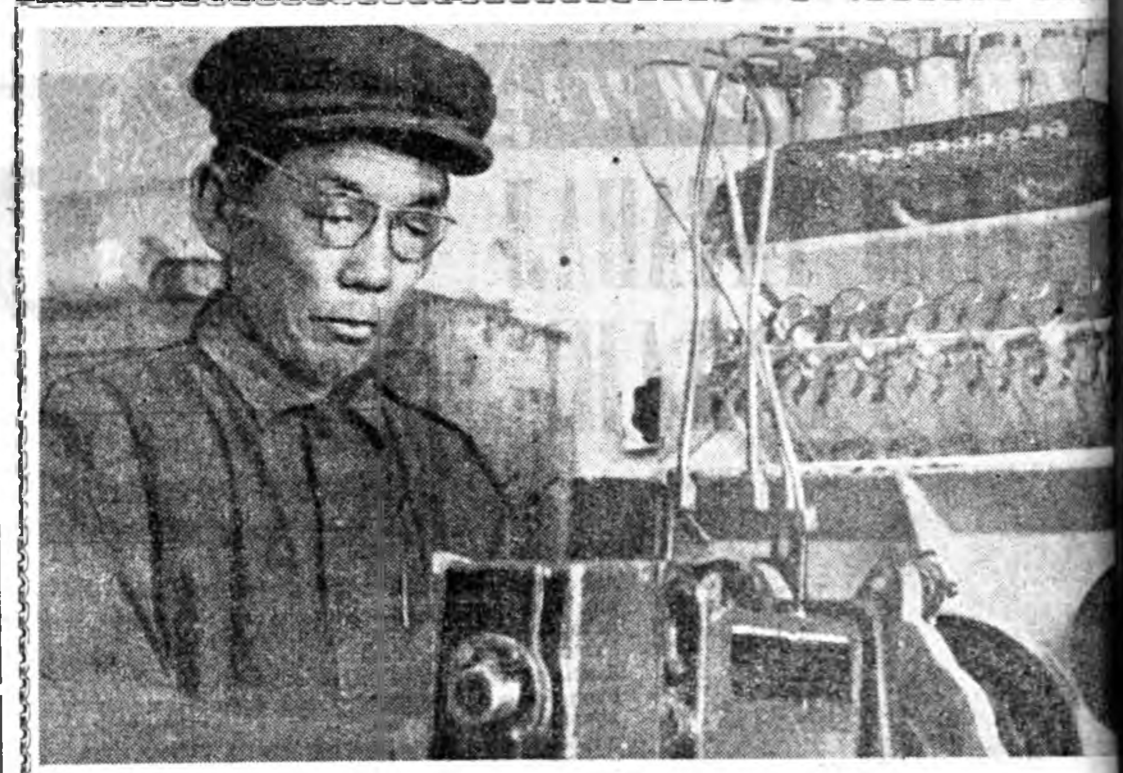

Коммунис ажалай ударник Даба Базаржапович Доржиев Баргажанай аймаг[...] янголой «Сельхозтехникын» мастерскойдо слесареэр хүдэлhөөр үнинэй юм. Нэгэ[...] гээ партийна организациин бюрогой гэшүүн Даба Доржиев хододоо оролдосото[й] ажалай үльгэр жэшээ харуулан, халаан бүриингөө даабари 150 процент хүрэтэр о[...] хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Б. Доржиев ажаллажа байна.

А. МАНТАЕВА[...]

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

НҮХЭДЭЙНГӨӨ МАГТААЛДА ХҮРТЭh[...]

Улаан буланда үйлэдбэриин зүблөөн боложо байгаа hэн. Продукциин шанар hайжаруулха тухай шангахан хөөрэлдөөн болоно хэбэртэй.

...Заримдаа шанар муутай колбаса үйлэдбэрилэгдэнэ гэжэ хэлсэнэбди. Теэд энээндэ гансахан манай заводойхид зэмэтэй бэшэ юм. Мал үүсэлдэг заводhоо, холодильнигhаа бидэнэр мяха абажа, колбаса болгонобди. Зүгөөр заримдаа ямар шанартай мяхан манда ерэнэ гээшэб? Хайшан гэжэшье оролдо, тиимэ мяхаар эрхим сортын колбаса хэхын аргагүй. Энээн тушаа комбинадай хүтэлбэрилэгшэд hаналаа табижа, завод, участок бүхэндэ эрилтэеэ шангадхаха ёhотой гээд, набтаршаг, сула бэетэй, дунда зэргын наhатай эхэнэр үгэеэ дүүргэнэ.

Мастер Хензина термическэ отделенидэ хүдэлдэг юм.

Хорёод жэл үнгэржэ байна. Комбинадай дэргэдэхи ФЗО-гой hургуули дүүргэhэн залуухан басаган Валя колбасагай заводто ажаллахаяа ерэhэн юм. Ажал гэхэдэ айхагүй Валентина богонихон болзорто хүдэлмэридөө дадажа, ёhотой хүдэлмэришэн боложо эхилээ hэн. Тус цехтэ тэрэнэй хэжэ үзөөгүй ажал гэжэ байхагүй. Түрүүшээр бэлэн болоhон колбаса ябталагшаар, удаань фарш бэлдэлгэ дээрэ, hүүлээрнь шприцовщигоор хүдэлөө. Алишье ажалдань анхаралтайгаар хандажа, оролдосотойгоор хүдэлжэ, амжалта туйладаг байба.

Ажалай алдар амжалтатай нүхэсэдэг гэжэ мэдээжэ. Хэдэхэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Валя басаганда Валентина Максимовна гээд хани нүхэдынь хандадаг болобо. Энэмнай тэрэнэй ажалай габьяае, нэрэ хүндые мэдэрhэн ушар болоно бшуу.

Ажаллажа байхада алдуу эндүү болодог гээшэ. Валентина Максимовна колбаса ябталагшаар хүдэлжэ байба. Сүг ажалладаг нүхэрынь нэгэ үдэр ерэбэгүй. Энээн дээрэhээ боложо, бэлэн колбасануудые тэрэ үдэртөө хайрсагуудта ябталжа үрдибэгүй. Үглөөдэрынь ахалагша мастер, Социалис Ажалай Герой Клавдия Ивановна Филиппова ерэжэ, ехэ хөөрэлдөө дэлгээ hэн. Ябталагдангүй орхигдоhон колбаса нэгэ үдэрэй туршада гурбан процент хүрэтэр шэгнүүрээ гээдэг юм. Хаташана ха юм гэжэ тэрэ хөөрэлдөөнэй үедэ нүхэр Хензина ойлгожо абаhан байгаа.

Он жэл ошожо, ажалай дүй дүршэл, онол аргань баяжана. Комсомол басаган Коммунис партиин зэргэдэ орожо, бүри оролдосотойгоор ажаллана. Уданшьегүй Валентина Максимовна колбасна заводой термическэ отделениин мастерай тушаалда дэбжүүлэгдэбэ. Бэлэн болоhон колбасагай зүйлнүүд эгээн hүүлдэ тус отделенидэ хүсэд болбосоруулагдажа, худалдаа наймаанда эльгээгдэнэ бшуу.

Отделениин ажалынь тон харюусалгатай юм. Колбаса шанаха, хатааха технологи ехэл наринаар сахягүй бол, даб гэхэдээ голодоhо гаража болохо. Теэд мастер Хензинагай халаанда иимэ ушар үнинэй болоогүй, продукцинь эрхим шанартай гэжэ сэгнэгдэдэг.

Ямар аргаар иимэ hайн амжалта түйлагдана гээшэб гэжэ hурахада, манда нюуха[...] юумэн үгы, имагтал [...] тогтоогдоhон технологи[...] талжа ажаллаhанай [...] амжалта туйлана гээш[...] Валентина Максимовна [...]

Хоёр жэлэй саада [...] Отделениин коммунист[...] дэ хамта 12 коммунист[...] на) партийна бүлэгэйн[...] лаанда сугларба. Пар[...] гые hунгаха хэрэгтэй[...] Коммунистнууд нэгэн[...] нүхэр Хензинае нэрлэж[...] группоргоор hунгаба. М[...] бадахи жэлээ нүхэдэйнг[...] бари бэелүүлжэ ябана.

hайнаар хүдэлдэг [...] бүлэгые hурахадамнай, [...] дай парткомой секрета[...] Улаханов Валентина Ма[...] гай хүтэлбэрилдэг бүлэ[...] тай танилсахыемнай [...] hэн. Нээрээшье, отде[...] хүдэлмэридэ hуурин[...] коллективтээ дүлөө ехэ[...] байба. Суглааниинь hа[...] боложо, үйлэдбэриин [...] асуудалнууд зүбшэн [...] Коммунист бүхэниинь [...] даабаритай, дүүргэлтэ[...] дэбтэртэ бэшэгдэнэ. Па[...] шүүд ажал дээрээ hа[...] харуулжа, үйлэдбэри [...] рүү ябаха үүргэеэ [...] бэелүүлнэ.

— Найдамтай хүт[...] шэ, бэрхэ эмхидхэгшэ [...] заводой директор [...] Яковлевич Макальск[...] Хензина тухай хөөрэбэ.

Д. ЦЫБИКЖ[...]

МҮНӨӨДЭР—СССР-ЭЙ АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

ЭХЭ ОРОНОЙ ТҮГЭЛДЭР ХҮСЭТЭ ЖЭГҮҮРНҮҮД

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

— Вертолёдууд тухай хөөрэжэ үгыт. Удаан, доогуур ниидэдэг винтоэжгүүртэй эдэ машинанууд стратосферын ба абяанhаа түргэн ниидэлгын оршон байдалда дабшаха самолёдуудтай нэгэ жагсаалда байдагынь заримандаа гайхаштай мэтэ байха. ВВС-тэ вертолёдуудай эзэлдэг hуури, дүүргэдэг үүргэнь ямар бэ?

— Ямаршье зэбсэг өөрын үүргэтэй, дайшалхы ябуулганuудта хэрэглэхэ тусхай сагтай байдаг. Агаараар добтолгоhоо хамгаалха оньhон техникэтэй мүнөө сагай оршон байдалда вертолёдые буудажа унагаахада бэлэхэн аад даа. Теэд агаарай добтолгоhоо хамгаалха системын тодхогдонхой дайсанай газар дээгүүр ниидэхын тула вертолёдые хэнэйшье эльгээхэгүйнай элитэ. Тиимэ системын пандагдаад байбал, вертолёдуудшье ехэ юумэ хэжэ шадаха. Вертолёдуудай экипажууд тагнуул хэхэ, холошо артиллериин буудалга залаха, дайсанай сухарин hан шэглэлые добтологшо частьнуудтаа заажа үгэхэ, тэрэнэй бүтэн үлэhэн зэбсэгүүдые ойта сохихо, уhа гаталха гарасануудые түхеэрэлгэдэнь туhалха байна бшуу. Үгышье hаа, иимэ нэгэ ушарые абаад үзэе. Ехэ мүрэнэй нүгөө бэедэхи плацдармые эзэлхэ зорилго табигдаа гэе. Эндэ вертолёдууд тон шухала үүргэ дүүргэхэ сайна бшуу. Вертолёдууд зохихо хамгаалгын бии байбал, уhанай нүгөө бэедэ солдадууд ба сэрэгэй техникэ дары абаашажа шадаха ха юм. Тиимэ болохолоороо, вертолёдууд өөдэгүй «тэрмээлжэнүүд» бэшэ (тэдэнние заримандаа тиигэжэ нэрлэдэг) харин ялала hайн зэбсэгүүдтэй, ехэ туhатай дайшалхы машинанууд болоно. Тэдэнэй экипажууд хуяг хамгаалгатай байдаг.

— Сэрэгэй авиаци ямар шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байнхаиб?

— Эгээн түргэнөөр ниидэдэг, шэглэлээ шадамар бэрхээр хубилгадаг, ехэ ашаа тээдэг, хэдэ мянган километрэй зайе дабажа шадаха самолёдууд эрхимдэ тоологдодог. Энэ талаар авиаконструкторнууд ухаагаа гүйлгэжэ байнхай. Улам бүри орёо асуудалнуудые шиидхэхэ ушартай болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлбэл, бүри түргэн ниидэхээр шэнэ самолёдуудые бии болгохо, тиимэ двигательнүүдые бүтээхэ шухала байна. Гэхэ зуура, иимэ машина бүтээхэ замда хэсүү haад тойбо ушарна. Энэнь юуб гэхэдэ, ехээр халалгатай тэмсэхэ ябадал болоно. Ушар удхань юуб гэхэдэ, саашадаа бүри түргэнөөр ниидэдэг бололгоhоо уламжалан, самолёт газааhаа тон ехээр халаха, тэрэнэй бүтээгдэдэг металл тиимэ халууе юрэнхыдөө тэсэхэгүй болоно: ехээр халаха ябадалhаа легчигые хамгаалхын тула онсо хэмжээ абаха ушартай бологдоно.

Атмосферэ соо абяанай таралгаhаа үлүү түргэн скоростьдо оролго — haя болотор лэ ехэ бэрхэшээл ушаруулдаг байhан юм. Харин ехээр халалга тэрээнhээ үлүү бэрхэшээл тохёолдуулна. Мүнөөнэй «жэгүүртэ металлые» hэлгэхэ ондоо, бүри hайн материал хэрэгтэй болонхой. Булад хэрэглэхэдэ яахаб гэhэн hанамжа бии. Буладаар бүтээгдэhэн самолёдой бүхэ байхань дамжаггүй. Теэд, бүхэ болохын хажуугаар шэгнүүрынь ехээр нэмэлсэхэ болоно ошуу. Хүндэ машинаар бүри түргэн ниидэхын аргагүй. Үльгэрлэн хэлэбэл, дам дампаа дулдыдаха болоно. Тиимэhээ ехэ халууе дабалга түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно гэжэ авиаторнууд тоолодог.

Ехэ ашаа тээдэг, түргэнөөр ябадаг самолёдуудай хэхадаа шухала байдаг тухай тайлбарилан хэлэhэнэй үлүү гээд hанагдана. Харин дайшалхы машинануудай шэглэлээ бэрхээр хубилгаха хаба шадабари тухай тобшохоноор хэлэхэдэ болохо. Самолёдой шэглэлээ шадамараар хубилгабал, агааран дай хэхэдэ, hайн байдаг. Үнгэрэгшэ дайнай үеын зенитчигүүд нэгэ самолет унагаахын тула дунда жэшээгээр 10 мянган hомо гаргадаг байhан. Харин мүнөө ПВО-гой расчедууд ямаршье дээгүүр ниидэжэ ябаhан самолёдые нэгэл ракетээр тудажа болохо байна. Тиимэhээ түргэнөөр, холборхойгоор ниидэдэг машиные онсо бэрхэ летчик жолоодохо ёhотой болоно. ПВО-гой ракетын мүрдэлгэhөө бэлэхэнээр зайсажа шадаха байна бшуу.

Маршал С. И. Руденко түгэсхэлдөө иигэжэ хөөрэбэ: ВВС-эй албатад КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, дайшалхы шадабаряа үдэр бүри улам нарижуулан hайжаруулна, авиационно шэнэ техникэ оролдосотойгоор шудална. Хоёрдохи авиатор бүхэн — сэрэгэй ба политическэ hуралсалай отличник.

Авиационно техникэ шудалха, ашаглаха хэрэгтэ онсо габьяануудтай байhанай, летчигүүдые хүмүүжүүлхэ ба hургаха асуудалаар ехэ амжалтануудые туйлаhанай, олон жэлдэ hайнаар хүдэлмэрилhэнэй түлөө 275 хүн «СССР-эй сэрэгэй габьяата летчик», «СССР-эй сэрэгэй габьяата штурман» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөн авиаторнуудай бүхы подразделенинүүдтэ дэлгэрээ.

СТАНЦИИН НАЧАЛЬНИК

Бимба сэрэгэй албанда ошоходоо, эгээл түрүүшынхеэ поезддо hуугаа бэлэй. Пад хара үни бааюулhан поезд тэдэнние зүүнэй холын зүг тээшэ шэрэжэ гараба. Мөөрнүүдэй пэгэ жэгдээр нээрхэнь, юундэшьеб, тоогүй олон адуун hүрэгэй талын дундуур табжаганаса гүйлдэхыень Бимбада hануулаадхиха юм. Аян замай шэнхинээтэ дуун тэрэнэй эльгэ зүрхые доhолуулан байгаа бэлэй. Сэрэгэй алба дүүргээд заал hаа, түмэр замшан болохоб гэжэ Бимба тиихэдэ шэбшэн ябаа hэн. Тэрэ өөрынгөө хүсэл бодол бэелүүлхын тула ямаршье ажалhаа арсахаар бэшэ хэбэртэй байба. Сэрэгэй алба дүүргэhэн залуу хүбүүн түмэр замай Сэлэн-Дүүмын станцида стрелочнигоор хүдэлжэ эхилээ. Жэлэй туршада эрхим hайнаар ажал хээ. Ямаршье даабари болзор соонь дүүргэдэг, үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүн байhанаа харуулаа. Бимба Бадмаевые Эрхүү хотодо нээгдэhэн станциин дежурнануудай курсада эльгээхэдэ яhала таарахаар хүн гэжэ Сэлэн-Дүүмын станциин хүтэлбэрилэгшэд шиидээ бэлэй. Тиигэжэ Бимба Ванданешеевич Бадмаев станциин дежурнын мэргэжэл шудалаа hэн. Тэрэ гэhээр хорин жэл үнгэрбэ. Энэ саг соо Бимба Ванданешеевич Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин олохон станцинуудта дежурнаар хүдэлhэн юм. Ашаа шэрэhэн локомотивууд тэрэнэй халаан соо hаадгүйгөөр ябажа, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа саг болзор соонь хүргэhэн лэ байдаг.

Тэрэ Улаан-Үдын Железнодорожно техникум заочноор дүүргэhэн юм. Тиигээд дүй дүршэлтэй, эрдэм мэргэжэлтэй хүдэлмэришэние түмэр замай Гусиноозерскын станциин начальнигаар дэбжүүлhэн юм. Арбаад жэлэй турша соо эндэ хүдэлнэ. Тус станциин коллектив ашаа шэрэхэ даабаряа hара, жэл бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Байгша оной долоон hара соо ашаа шэрэхэ даабаряа 2,5 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, вагонуудай миин байха сагые 30 минутаар хороогоо.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ Бимба Ванданешеевич Бадмаев ехэ анхарал табина. Энээнэй ашаар лэ Гусиноозерск станциин хүдэлмэришэд ашаа шэрэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан, абаhан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

Совет агаарай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй летчигүүд дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудтайгаар өөрынгөө hайндэрые угтажа байнхай. Тэдэнэр дайшалхы мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ниидэлгын шадабарине гүйсэдөөр шудална. Тэдэнэй олонхинь үндэр шатын мэргэжэлтэд болонхой. Жэлэй ямаршье сагта — үдэр, hүништье, хагсуу шуурганда, хура бороо соошье дайшалхы орёо бэрхэ даабаринуудые эрхимээр дүүргэжэ шададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дайшалхы летчигүүд ээлжээтэ ниидэлгээ зүбшэн хэлсэжэ байна. (Зүүн гарhаа) капитан Даутов, капитан Матусов, лейтенант Жилин ба лейтенант Ершов.

ТАСС-ай фотохронико.

Түсэбтэ юhэдэхи

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭЛ БАЙХА

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй нэхэhэн бүдые ажалшад ехэ дуратайгаар худалдан абадаг. «Раджана», «Баянгол», «Северянка» гэhэн сэмбэ олоной hайшаалда хүртэhэн юм. Тус фабрикын хүдэлмэришэд hайн шанартай сэмбэ бүри ехээр нэхэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Эдэнэр байгша оной долоо hарын даабариhаа гадуур 1 миллион 330 мянган түхэриигэй сэмбэ нэхэжэ гаргаhан юм.

Дүй дүршэлтэй сэмбэ нэхэгшэд эндэ олон. Үнинэй сэмбэ нэхэгшэ В. Т. Хромова халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Тэрэ 8 часайнгаа даабари 7 час соо бүтээжэрхидэг байха юм. Энэ түрүү хүдэлмэришэн долоо hарынгаа даабариhаа гадуур 1169 метр сэмбэ нэхэжэ, олоной hайшаал магтаалда хүртэнэ. Н. М. Иванова, З. Г. Ключникова гэгшэд долоо hарынгаа даабариhаа гадуур 800-аад метр сэмбэ hайн шанартайгаар нэхэжэ, габшагай ажалтанай тоодо оролсобо.

Сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд үдэр хоногой ошохо тума улам эршэмтэйгээр ажаллана. Эдэнэр СССР-эй 50 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулан абаhан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхээр зоригжонхой.

Н. ХАЗАГАЕВ.

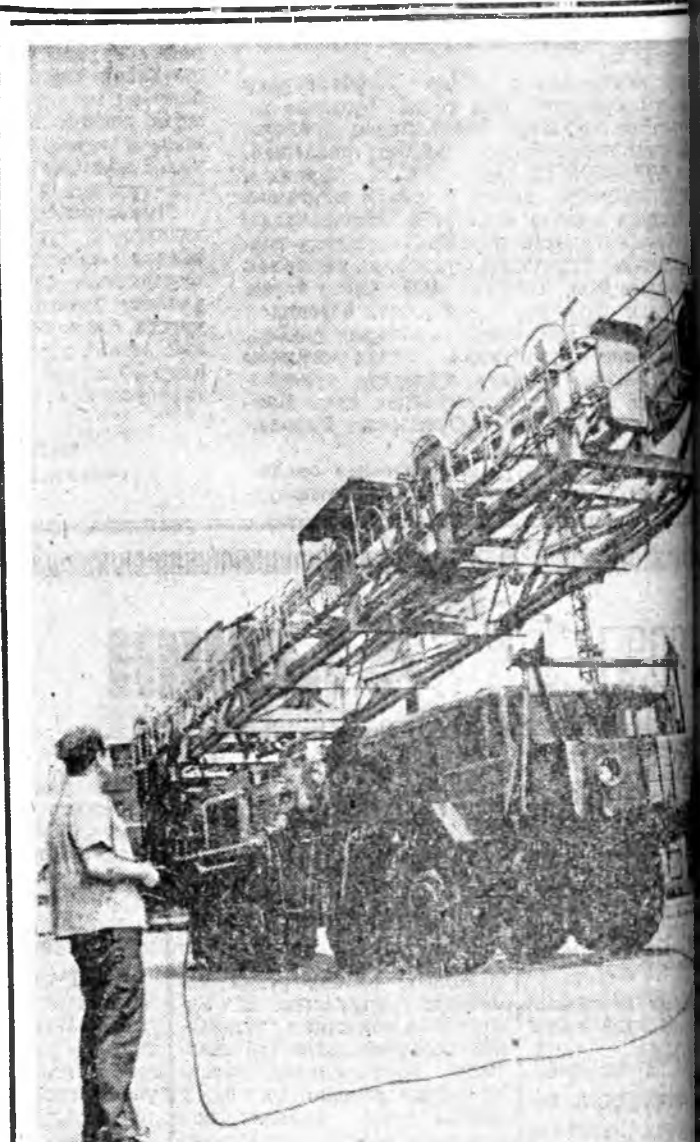

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Азербайджанай научно[...] гын институтдай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ 5 мянган метр [...] зэгытэй худагуудые гүйсэд заhабарилха агрегадтай хүс[...] биль зохёон байгуулба. 500 моринной хүсэтэй энэ дизел[...] бинь заhабарилгын предприяти гэжэ нэрлэмээр. Юуб [...] нэй нюрган дээрэ 28 метр үндэртэй телескопическа [...] рэгдэнхэй, эндэнь 80 тонныи лебедко, худагуудые сэбэр[...] бүлүүрнүүд тодхогдонхой.

Тус агрегат Азербайджанай ба Ставрополиин неф[...] шалгалта гараха юм.

ТАСС-ай фото[...]

БУЛАД ДАЛИТАН

…Улаан-Үдын аэропортын ниидэгэй талмай. Үглөөнэй наранай …урса элшэдэ мүнгэтэн толоржо …байһан самолёдто һуухаар пас…сажирнууд хойно хойноһоо һуба…лдаһаар ороно. Хэдыхэн мину…тын үнгэрөөд байхада, Баргажа…най адаг ниидэхэ «АН-24» тү…хэлэй самолет соо хүн зон һуу…рилаа эзэлэнхэй байгаа һэн...

— Нүхэр командир, самолед…то һууһан 50 пассажир аян зам…даа бэлэн болонхой,—гээд борт…проводница Нина Полянская мэ…дүүлбэ.

— Һайн, һайн. Мэнэ гэһээр …ниидэхэбди.

…Уланшьегүй самоледой мотор…нууд хүнхинэлдэжэ, оршон тойро…ные суурятуулһаар, стартдаа …гараба.

— Улаан-Үдэ, 539-дэхи рей…сын экипажай ниидэхые зүбшөө…рит,—гээд кораблиин командир …диспетчерээ элидхэбэ.

— Хамаг приборнууд бэлэн …гү?

— Бэлэн даа. Бэлэн!

— Ниидэгты!—гэһэн харюу …командирай приёмнигһоо дуулда…ба.

...Абаһаар аалиханаар агаарта …дэгдэһэн сагаан шэрэтэй энэ са…моледнай наранай элшэдэ ялал…заһаар номин тунгалаг Байгал …далай тээшэ—Баргажанай адаг …тохо зүгөөрөө шуумайбал даа...

…Һаянайл манай республикын …агаараар ниидэдэг болоһон энэ …самоледые ажалай баян дүршэл…тэй болоһон «бүргэдүүд» жолоо…дожо, хараалагдаһан саг соогоо …хүрэхэ гэһэн газартаа хүрөөд лэ …байдаг юм. Баргажанай адаг руу …ниидэһэн энэ самолёдые Улаан-…Үдын авиапредприятиин эрхим …летчик хоёрдохи классай пилот …А. П. Малютин жолоодоно.

— Коммунис ажалай ударник …нүхэр Малютин 1966 онһоо …«АН-24» самолёдой командираар …ажаллана,—гэжэ сугтаа ниидэдэг …хоёрдохи пилот нүхэр Морозов …хөөрэнэ.

…Анатолий Павлович Малютин …граждан авиацида 1956 онһоо …хойшо ажаллажа ябана. Энэ үе …соогоо «ПО-2», «ЯК-12», «АН-…2» гэдэг бага самоледуудые жолоодожо ябаһан. Удаань ехэ самолёдой ниидэдэг болоходонь, хэдэн һарын курсада ябажа, «АН-24» түхэлэй агаарай онгосо жолоододог болоһон...

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ленинэй орденоор шагнагдаһан Сергей Григорьевич Акентьев эндэ ажаллажа эхилһээр хорин зургаадахи жэлэйнгээ ойе гүйсэжэ ябана.

— Манай Акентьев вертолет жолоодогшодой дундаһаа эгээл бэрхэ, шадамар «бүргэднай», — гэжэ сугтаа ажалладаг нүхэдынь дэмы хэлсэдаггүй. Юуб гэхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ «ПО-2», «ЛИ-2» түхэлэй самоледуудые дайнай гал дүлэн соогуур жолоодоһон юм. Мүнөө «МИ-2», «МИ-1» вертоледуудые жолоодохоор мэргэжэжэ, республикынгаа холын хойто зүгэй орошод, геологууд болон экспедициин хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа үзүүлжэ ябадаг юм.

Бидэнэрэй эндэ ерэхэдэ, С. Г. Акентеьв үглөөнэй 7 часһаа «МИ-1» вертоледоор агаарта дэгдэжэ наранай гараха зүг руу — Баунтын аймагай ой тайга соо ажалладаг геологуудта ашаа абаашаһан байгаа һэн.

...Вадим Петрович Обухов 1960 онһоо хойшо манай республикада хүдэлнэ. Тэрэ урда тээнь технигээр ажалладаг байһан. «Авиатор нэрэтэй һэн тула ниидээд туршаха юм байна гэһэн зорилго урдаа табяа һэм» гэжэ мүноо тэрэ хөөрэнэ. Залуу хүн зориһондоо гэдэгтэл Вадим Петрович «МИ-4» вертолет жолоодожо эхилһэн байна. Мүнөө тэрэ вертоледоороо 7000 час агаараар ниидэжэ, республикын аймагуудай, илангаяа Баунтын, Хойто-Байгалай ангуушад, орошод, геологуудта эдеэ хоол, ашаа шэрэнэ.

«Аэрофлодой отличник», коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй нүхэр Обухов үнгэрһэн хахад жэлэй дүнгөөр эрхим амжалта туйлажа, Зүүн-Сибириин граждан авиациин управлениин Хүндэлэлэй самбарта гараһан, олон тоото шагнал, магтаалда хүртэһэн байна.

Мүнөөдэр — СССР-эй агаарай флодой һайндэрөөрнь республикынгаа летчик, вертолетчигууд болон бусад хүдэлмэришэдые амаршалаад, аян замдаа, ажабайдалдаа амжалта туйлан, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтахыень хүсэе.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Эрхим авиатор А. П. Малютин, 2. Вертолётчигууд (зүүн гарһаа) В. П. Обухов, инженер А. А. Хамаганов, ахалагша бортмеханик В. И. Ченкиров гэгшэд ниидэлгын һүүлээр. 3. «Ил-18» самолёт.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОЙ ТАЙГА—ХҮНЭЙ НҮХЭР

…вет засагай тогтоогдоһон …ой тайга ба тэрэнэй баяли…гуун байгаалиин бусад бая…лигуудые хамгаалха тухай дек…ретээ һэн. Тиихэдэ байгаа…н баялигые хайра гамгүйгөөр …ашадтай эрид шангаар тэм…гэһэн эрилтэ В. И. Ленин …табяа болой.

…Мүнөөшье ой тайга ба тэрэнэй …баялигуудта эзэн бусадаар хан…гаа ушар дайралдана. Хото, хү…дөө нютагуудаар һуулгагдаһан …модо, илангаяа зунай сагта ехээр …хохидоно. Ушар юуб гэхэдэ, …мал модоной набша намаа …идэжэ, тэрэнэй мүшэрнүүдые …хухалдаг байна. Мүн зарим хү…ниие, илангаяа үхибүүд сквер, …соогуур, үйлсын хоёр ха…жуудаар һуулгагдаһан мододы…е эбдэнэ.

…Мүнгөөр хүнэй ажабайдалда ой …тайгын хэды ехэ туһа хүргэдэ…гые олонхинь мэдэнэ гүшад һайн мэдэнэ …бэшэ.

Манай Бэшүүрэй аймагай ажахынууд, предприяти болон эмхи зургаанууд һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй, сэсэрлигтэй болгохо талаар соёлой хоёр жэлэй добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлэн хэлэбэл, аймагай түбэй больницые тойроод ёһотойл саад, сэсэрлиг надхууланхай. Эндэ элдэб түрэлэй модон ногоон мүшэртэ набша намаагаараа һэбисгээн байдаг юм. Зунай аяма халуунда үбшэн хүнүүдэй иимэ мододой һүүдэртэ һуужа амархада таатай бшуу. Тус больницын ахамад врач С. Н. Суворовагай үүсхэлээр 150 залуу модод энэ жэлэй хабар һуулгагдаа юм. Гадна энэ коллективэй гэшүүн бүхэн туд бүридөө гурба-гурбан мододые тариха гэһэн уялга абанхай. Мүн эндэхи Ленинскэ дунда һургуулиин газаашье долоон үнгын һолонгодол һайхан сэсэгүүд, үрэ жэмэстэ модод һалбаржа байдаг. Гэхэтэй хамта урдань ниитын баниин газаа хубхай хооһон байдаг бэлэй. Харин мүнөө эндэ элдэб түрэлэй модод ургана. Баниин хүдэлмэрилэгшэд сэсэрлигээ һайнаар харууһалдаг. Хура бороогүй сагта уһалдаг юм. Тиихэдэ буртаг үбһэнһөө сэбэрлэдэг. Тус баниие даагша М. А. Разуваевай хубита эндэ ехэ. Үшөө дурдаха гээ һаа, иимэрхүү жэшээнүүд олон даа.

Тэрэшэлэн аймагай коммунальна ажахы түб һууринай үйлсэнүүдтэ 300 гаран мододые үнгэрһэн хабар һуулгаа. Мүн олон байратай гэрэй, хамтын байрануудай газаагуур элдэб түрэлэй һөөг модо тариһан байна.

Гэхэтэй хамта аймагай бусад һуурин тосхонуудташье модо һөөгүүдые һуулгаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана.

М. АШИРОВА,
Бэшүүрэй аймагай Ленинскэ дунда һургуулиин биологиин багша.

МАНАЙ ОРОНОЙ агаарай флодой хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө һайндэрые ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа байна. Байгша оной һүүл багаар тэмдэглэгдэхээ байһан ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай үдэрые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха зорилго коллектив, экипаж бүхэн урдаа табинхай бшуу. Энээнэй хажуугаар граждан авиациин хүдэлмэришэд хахад жэлһээ удахагүй аэрофлодойнгоо байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэхэнь ха юм.

1923 оной февралиин 9-нэй үдэр граждан авиациин сэг үргэлжын тусхай совет байгуулжа, оронойнгоо агаарай транспортые хүтэлбэрилхэ, улам саашань хүгжөөхэ гэһэн тогтоол совет правительство абаһан байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо 50 жэл үнгэрбэ. Хэнэйшье мэдэһээр үнгэргэһэн энэ үе соо Эхэ оронойманай агаарай транспорт сомор, зохид, гоё һайхан түхэл маягтай, абяанһаа түргөөр ниидэдэг, ехэ ашаа шэрэдэг болоо бшуу.

Мүнөө гоё һайхан тиимэ онгосонууд оронойманай хизаар, нютаг бүхэндэ ниидэдэг болоходоо сагай гаргаша хороодог, шэнэ амжалта тээшэ, уряалдаг ха юм. Жэшээнь, манай республикын дэбисхэр дээгүүр ниидэдэг самоледууд арадай ажахыда горитой туһа нэмэриеэ оруулалсажа, табан жэлэй түсэбые дүүргэлсэжэ байдагынь харахада, хүн бүхэндэ урма баяр түрүүлдэг ёһотой. Агаарай онгосонууд республикын бүхы аймагуудые агаараар холбоно. Энээнһээ гадна, урдандаа Эрхүү хотоор тойрожо, Эхэ оронойнгоо ниислэл— Москва болон бусад хотонуудта хүрэдэг байгаа һаа, энэ жэлэй эхинһээ хойшо сэхэ Москва, бусад хото городуудта хэдыхэн часай туршада хүрэдэг бологдоо.

Нютагай авиалиниин дээрэшье абаад харахада, «АН-24» түхэлэй самолет бултанай һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Тэрэ самолет хурдан түргэнөөр ниидэхынгээ хажуугаар, нэгэ доро 52 хүниие республикымнай алишье нютаг, аймаг руу абаашажа байха шадалтай. Тиигэжэ республика соогуураа шэнэ түхэлэй ёнгосо ниидхүүлдэг, хурдан самоледтой болоһон бидэнэр пассажирнуудые олоор шэрэхэһээ гадна, яаралтай түргөөр абаашаха ашаа, почто сэг сооһь зөөдэг болообди. Жэшээ бэшэ, харин республикынгаа, мүн хүршэ Шэтын областиин, Монголой Арадай Республикын ажахынуудай таряанайнгаа хойноһоо харууһа хэхэдэнь ехэхэн туһаламжа хүргэжэ, хамһалсажа ябадаг болонхой. Экипажууд сооһоо геологуудта ашаа шэрэлсэхэ, ойн ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй түймэр сараха хэрэгтэ, холын хойто зүгэй аймагуудай ажалшадта

МАНАЙ «БҮРГЭДҮҮД»

болгон, 1965 оние абаад үзэе. Жэлэй туршада 200 мянган пассажирнуудые тэрэ жэлдэ шэрэһэн байгаа һаа, 1971 ондо 515 мянган пассажирнуудые манай Буряад ороной авиаци шэрэһэн байна.

Эгээн түрүүлэн манай авиапредприятиин линидэ шэнэ түхэлэй—«АН-24» самоледые ниидхүүлжэ, арад зоноо баясуулһан дүршэлтэй летчигууд олон. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, кораблиин командирнууд Б. Г. Рассадин, С. М. Тарасов, А. П. Малютин, штурманууд А. С. Киселев, бортмеханигууд П. Т. Мурзин, В. П. Архинчеев, А. И. Зубков болон бусад болоно.

Мүн шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэрые дурдангүй үнгэрхын аргагүй. Инженернүүд В. С. Казаченко, В. П. Кириллов, Р. В. Никитин, авиатехнигүүд Е. В. Болдынов, П. К. Малянов, С. М. Фэдоров, К. М. Шилков үдэр, һүнигүй шахуу шэнэ техникэ һайнаар заһадаг, харууһалдаг юм.

Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив гансашье пассажирнуудые шэрээд, ашаа зөөгөөд ажалаа хизаарладаг сагай ямаршье уларилда ниидэжэ ерэдэг вертоледууд онсо шалгардаг байна. Эдэнэй дундаһаа «Ми-4» түхэлэй вертоледой командирнууд Ю. П. Меркушин, В. К. Горячкин, В. И. Доронин, «Ми-2», «Ми-1» түхэлэй вертолетчигууд А. М. Шунин, А. А. Хрисанфов, вертоледуудай бормеханигууд Обухов, Слинчук, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд А. А. Хамаганов, И. И. Процук, А. Н. Лазарев болон бусадай нэрые дурдамаар. Тиихэдэ республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын үедэ туһаламжа үзүүлжэ ябадаг «Агаарай таряашад» энэ жэлдэ 200 мянган гектарта химическэ бодосуудые агаарһаа сасаһан байна. Бухыдөө энэ жэлдэ «АН-2» түхэлэй самоледой 18 экипаж республикын ажахынуудта ажаллажа гараа. «АН-2» самоледой Т. М. Мухатдинов, В. И. Маякин, В. Г. Вислогузов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг экипажууд богони болзорто 20—22 мянган гектартэ химическэ бодосуудые сасажа, эдэнэрэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө һайшаал магтаалда хүртэжэ ерээ һэн. Эдэнэр бултадаа республикын Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй. Кабанскын, Түнхэнэй, Зэдын. Яруунын аймагуудай таряалан дээрэ ажаллаһан байгаа.

Мүнөөдэр — СССР-эй агаарай флодой үдэрые тэмдэглэжэ байгаа манай авиапредприятиин коллектив үйлэдбэриин түрүүшүүл болон ветерануудайнгаа хэһэн, бүтээһэн ажалаар омогорхоно. Тэдэнэй зариманиинь эсэхэ, сусахые мэдэнгүй самолет, вертоледуудые жолоодоно, нүгөөдүүлынь — газар дээрэ ажаллагшад онгосонуудаа холын аян замда бэлдэжэ байдаг шуу. Жэшээнь, «МИ-1» вертоледоор ниидэдэг Сергей Георгиевич Акентьевые абаад үзэе. Тэрэ граждан авиацида хүдэлжэ эхилһээр 25 жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Энэ үе соогоо нүхэр Акентьев 15 мянган час агаараар ниидэжэ, арадай ажахыда хэрэгтэй ехэ ашаа зөөгөө. Мүнөөшье хүрэтэр сэнхир огторгой өөдэ үглөө бүхэн ниидэжэ гарадаг Сергей Георгиевичой үбсүүн дээрэ Ленинэй орден яларжа ябадаг. Мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, авиатехник Ф. П. Суворовой — Октябриин Революциин, «АН-24» самоледой командир С. М. Тарасов. вертоледой эрхим командир Л. Н. Ахметвалеев, «ЯК-12» самоледой пилот Д. И. Таболин, инженер В. А. Григорьев, авиатехник Ф. М. Крупнов гэгшэдэй энгэртэ «Ажалай Улаан-Тугай орденууд ялардаг.

Өөрынгөө заншалта һайндэрые тэмдэглэжэ байгаа манай авиапредприятиин коллектив юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула шармайн оролдоно, хоорондоо социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Е. СТУЛЕВ,
Улаан-Үдын авиапредприятиин командирай политическэ талаар орлогшо.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ВАШИНГТОН

КОНТРАКТ БАТАЛАГДАБА

ТАСС

Сиэтлэдэхи уласхоорондын худалдаа наймаанай яармагай үеэр «Тракторэкспорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй ба «Интернешнл харвестер» гэдэг американ компаниин хоорондо 40 миллион шахуу долларой контракт баталагдаа. Американ фирмэ сорго табидаг машинанууд, бульдозернууд ба бусад түхеэрэлгэнүүдые СССР-тэ худалдаха юм. «Тракторэкспорттой» баталагдаһан контракт США СССР хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай харилсаанай хүгжэжэ байһые гэршэлнэ, — гэжэ «Интернешнл харвестер» компаниин вице-президент Омар Восс мэдүүлбэ. Энэ хэлсээн совет американ дээдэ тушаалтадэй Москвада хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр туйлагдаа.

БОНН

Депутат Г. Пенскиин буруушаалга

ТАСС

Мюнхендэхи олимпиин наадanай үеэр харата аашануудые гаргаха гэһэн ФРГ-гэй шэнэ түхэлэй нацис ба хархис бүлэглэлнүүдэй һанаашалгые СДПГ-һээ бундестагай депутат Г. Пенски эрид буруушааба. Олимпиин нааданай үеэр «Залуушуулай национал-европейскэ конгресс» гэдэгые зарлаха гэһэн шэнэ түхэлэй нацис бүлэглэлнүүдэй һанаашалгада эсэргүү хэмжээ ФРГ-гэй засагаархид абаха ёһотой гэжэ Г. Пенски тусхайлан тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

США харюусаха

ТАСС

Зүүн-Урда Азидахи хюдалгын түлөө бүхы харюусалгые Холбоото Штадууд дааха болоно гэжэ хашагдан зугадагшадай хэрэгүүдые хаража үзэхэ сенадай нэмэлтэ комиссиин түрүүлэгшэ сенатор Э. Кеннеди мэдүүлбэ.

Индохитадтахи: американ эзэрхэг түримхэй ябуулгаһаа хохидогшодой байдал зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһэн нэмэлтэ комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Э. Кеннеди иигэжэ мэдээсээ гэбэл: пентагоной ба гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэд нэмэлтэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадахаяа арсаа. Вьетнам арадта эсэргүү США-гай агаарай дайнай хойшолонгуудые элирхэйлэн харуулха баримтануудые пентагон соносхохо ёһотой болоно гэбэ.

ЖЕНЕВЭ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ НҮХЭСЭЛ

ТАСС

Советскэ Союз зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха үүсхэл гаргахадаа, энэ асуудал амжалтатайгаар шиидхэхын тула бүхы гүрэнүүдэй оролдолго хүсэлэлгэ нэгэдхэхэ, бүри эдэбхитэй болгохо ябадалда туһа хүргэхэ хүсэл эрмэлзэлээ хүтэлбэри болгоһон байна,—гэжэ зэбсэг хуряалгын комитедэй заседани дээрэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Рощин августын 17-до мэдүүлээ. Уласхоорондын иимэ хуралдаа үнгэргэхын тула шухала арга нүхэсэл мүнөө бии болонхой гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Энээндэ бүхы ядерна гүрэнүүдэй хабаадахань шухала. Зэбсэгүүдые бүтэдэ ниитээрээ, хүсэд бүрин хуряахын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха арга ба хэрэгсэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ конференциин хүдэлмэридэ шухала һуури эзэлхэ ёһотой. Мүнөө сагта иимэ хараа бодол баримталбал, хүн түрэлтэнэй общественные дайнай аюулһаа бүрин зайсуулжа, уласхоорондын бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангажа шадагдаха гээд совет делегат мэдүүлээ.

Зохихо бэлэдхэл хэһэнэй һүүлээр тиимэ конференциие ойрын нэгэ—хоёр жэлэй туршаа соо үнгэргэжэ болохо байгаа гэжэ А. А. Рощин тэмдэглэбэ.

ЛОНДОН

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Забастовко хэхые транспортна ба тусхай мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдэй профсоюзай хүтэлбэриин хориботье һаань, Англиин хэдэ мянган докернууд ниитэнациональна буһалгаа үргэлжэлүүлхэ гэжэ һанамжалба. Англиин эгээн ехэ портнуудай — Ливерпулиин ба Манчестерэй 12 мянга шахуу докернууд тэмсэлээ зогсоохогүй гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Забастовко үргэлжэлүүлхэ тухай асуудал Лондоной ба Халлай докернуудай митинг дээрэ мүнөөдэр августын 18-да шиидхэгдэхэ.

НЬЮ-ЙОРК

ВЬЕТНАМДАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд августын 18-най үглөөгүүр Данангдахи американ агаарай-сэрэгэй ехэ баазые буудаба. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, тус баазада байһан 6 самолёт бута сохигдоо, хэдэн гэр һандаргагдаа, американ сэрэгэй алба хаагшадай дундаһаа алуулагшад ба шархатагшад бии.

Патриодуудай артиллери сэрэгэй хойто секторто — Куангчин оршон тойрондо шэбээлһэн сайгон сэрэгүүдые бута зада буудаба. Энэнь тус районд дохи сайгон далайн ябаган сэрэгэй ба парашютно-десантна подразделенинүүдые һүүлэй үедэ артиллереэр буудаһан эгээн шанга сохилто болоно гэжэ американ корреспондентнүүд ажаглана. Дайсан горитой гээлтэ хоролтодо ороо. Куангчин оршондо үшөө нэгэ американ сэрэгэй советник алагдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

ОНСО ЯАРАЛТАЙ ХЭМЖЭЭН

ТАСС

США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата августын 18-да болзоройнь гүйсэхэ хуулитай зохилдуулан, гадаадын гүрэнүүдтэ саг зуура, сентябриин 30 хүрэтэр сэрэгэй туһаламжа үзүүлжэ үргэлжэлхэ эрхэ правительствада олгоһон шиидхэбэри гаргаа.

Вьетнамдахи дайн тухай асуудалаар США-гай конгресстэ ехэ буляалдаанай гараһанһаа уламжалан иимэ яаралтай шиидхэбэри гаргаха ушартай болоо. Зүүн-Урда Ази тушаа США-гай правительствын баримталдаг мүнөөнэй политическэ хараа бодолые шүүмжэлэгшэд харин гүрэнүүдтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ тухай хуули гаргалгые элдэб янзаар буруушааһан байна.

Тусхайлан хэлэбэл, гадаадын гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай хуулиин проектдэ оруулагдаха заһабарие. Америкын бүхы сэрэгүүдые байгша оной октябриин 1 хүрэтэр Индохитадһаа гаргаха эрилтэ правительствын урда табиһан заһабарие сенат баталан абаһан байха юм. Энээндэ харюу болгон, хархис этэгээдүүд конгрессэй доодо палатада тэрэ проектые буруу һүргөө һэн. Тэрээнһээ уламжалан, США-гай союзнигуудта, дахуулнуудта сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ гэһэн бүхы программа абтангүй үлэшөө. Ябуулгаяа таһалдуулхагүйн тула иимэ шиидхэбэри гаргаха ушартай болобо.

ПАРИЖ

Парижда пресс-конференци болобо

ТАСС

Вьетнам тухай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөөнэй 155-дахи заседаниин дүүрэһэнэй һүүлээр болоһон пресс-конференци дээрэ Урда Вьетнамай Республикын делегациин түлөөлэгшэ Ли Ван Сау үгэ хэлэхэдээ, ёһотой хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилхэ ямаршье хүсэлэн американ талада үгы байһаар. США-гай түлөөлэгшэд правительствынгаа эзэрхэг түримхэй политикые зүбтүүлхэ гэжэ оролдоно, Париждахи зүблөөнэй хүдэлмэри таһалдуулха заналта хэдэг болонхой гэбэ.

БОНН

В. Брандтын интервью

ТАСС

ФРГ-гэй канцлер В. Брандт Баруун Германиин телевиденидэ интервью үгэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ: минии даадаг правительство хоёр гүрэнэй хоорондо баримталагдадаг юрын харилсаанай гол ёһонуудые ГДР-тэй харилсаандаа хүтэлбэри болгохоор бэлэн байна.

Бусад социалис оронуудтай ФРГ-гэй харилсаае заһаруулгын хэрэг Германиин хоёр гүрэнэй түлөөлэгшэдэй хоорондын хөөрэлдөөнһөө дулдыдангүй үргэлжэлүүлэгдэжэ болохо гэжэ канцлер тэмдэглэбэ.

Байгша оной намар, бундестагай һунгалтын болзорһоо урид үнгэргэгдэтэр, ФРГ КНР хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаан тогтоогдожо болохо гү гэһэн асуудалда харюусахадаа, В. Брандт иигэжэ мэдүүлээ: минии даадаг правительство бүхы гүрэнүүдтэй харилсаагаа һайжаруулхые хүсэнэ. «Ямар нэгэн ондоо гүрэндэ эсэргүүгээр хэн нэгэнтэй харилсаа хэхые хүсэнэ ха гэжэ һанахаар ушарай хаанашье гарахагүйнь манда тон шухала байна...» гэбэ.

БЕЙРУТ

Хорото аашануудые гаргаһаар

ТАСС

Израилиин сэрэгшэд Ливанда эсэргүү хорото ааша дахинаа гаргаба. Израилиин хоёр «фантом» августын 17-до Ливанай агаарай дайда руу шурган орожо, ороной урда районууд дээгүүр ниидэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

Г. Киссинджер Токио ошобо

ТАСС

Национальна аюулгүйн асуудалаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер гурбан үдэр Сайгондо байгаад, августын 18-да Токио ошохоёо мордоо. АП агентствын мэдээсэнэй ёһоор, Г. Киссинджер Сайгондохи засагай толгойлогшо Тхиеутай хоёр дахин уулзаһан, Урда Вьетнамдахи США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша генерал Уиандтай, американ элшэн сайд Э. Банкертай хөөрэлдэһэн байна. Г. Киссинджерэй Сайгондохи уулзалганууд нюуса байдалда үнгэрөө.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, амаралгын хоёрдохи үдэр бии болгохо эрилтэтэйгээр Бельгиин Лихтервелд хотын машина бүтээдэг «Супергла» гэжэ ехэ заводой буһалгаалһан хүдэлмэришэд демонстраци хэбэ.

ТОКИО. (ТАСС). Премьер-министрэй канцеляриин дэргэдэхи статистическэ бюрогой баримтануудай ёһоор, байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар Япондохи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 790 мянган хүн болоһон байна.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ШАХТЁРОЙ БҮЛЭ

Бальжинима Санжиевич Бальжиев Галуута нуурай нүүрhэнэй уурхайда ажаллажа эхилhээр хорин хоёр жэл боложо байна.

«Манай шахтер хүбүүн» гэжэ тэрэниие Сэлэнгын аймагай Үдэнгэ нютагаархин омогорхон нэрлэдэг юм. Үнэхөөрөөшье. Бальжинима хүбүүн үшөө эдир ябахадаа, поэт Дамба Даширимаевай шүлэгые сээжээр уншадаг бэлэй.

Тоёон, шамай поэт
Эгтээ магтаа, бэшээ.
Мүнөө сагай Тоёон —
Хүхюу замай жэшээ.

Тиихэдэ Бальжинима Тоёондо нүүрhэ малтахаб гэжэ ехэшье hанаагүй ёhотой. Зүгөөр тиимэхэн хүсэл хүбүүнэй зосоо яаха аргагүй түрэhэн лаб даа.

Бальжинима Санжиевич 1950 онhоо хойшо нүүрhэнэй уурхайда ажаллана. 1961 онhоо хойшо проходчигуудай бригадые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй бригада hара бүриингээ даабариие ходо үлүүлэн дүүргэдэг. hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө нүхэр Бальжиев Ажалай Улаан Тугай орденоор, медальнуудаар шагнагдаhан. «СССР-эй хүндэтэ шахтер» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нүхэрынь — Евдокия Балдановна энэнэй урда тээ «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакцида хүдэлөө.

Нүхэр Бальжиевай бүлэ үнэр баян. Табан үхибүүтэй: Доржо, Лида, Баяр, Баатар, Валера. Доржо хүбүүниинь наймадахи класста оронхой, Лиза — долоодохи, Баяр — табадахи класста hураха, Баатар Валера хоёр уданшьегүй даа, хэдэн жэл болоод, hургуулиин үүдэ татаха.

hаяхан Бальжиевай гэртэ баяр болобо. Гусиноозерскын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой секретарь А. В. Торгашина табан үхибүүдэй эхэ Евдокия Балдановна Бальжиевада «Эхын медаль» барюулба.

Иигэжэ шахтёрой бүлэ амгалан тэнюун, зол жаргалтай ажаhууна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гусиноозерскын ажалшадай депутадуудай горсоведэй гүйсэдкомой секретарь А. В. Торгашина Е. Б. Бальжиевада «Эхын медаль» зүүлгэжэ байна.

Авторай фото.

ХОЛЫН АЯНҺАА БУСАБА

Хурамхаанай аймагай тала дайда манаран нэмжыhээр аяар хойно үлэбэ. «Баяртай ,баяртай, баяртай даа» гэhэн дуунай аялга заводой автобусай нээлгэтэй сонхоор ниидэн гараад, холуур зэдэлэн тарана. Ухаа тооhо хойноо бурьюулhан машина Улаан-Удэ тээшээ шуумайжал ябана. Уянгата дуунай аялганууд хадын үнсэг мүргэн, сууряан боложо үлэнэ. Ирагуу хүгжэм шагнан байhан хүн энээхэн автобус соо лаб лэ артистнар hуугаад ябана гээд тухайлха hэн.

Тиигэбэл хүн балайшье эндүүрээгүй байха. Юуб гэхэдэ, авиационно заводой «Амар байдагтүй зүрхэн» гэжэ агитбригада Хурамхаанай аймагай ажахынуудаар хахад hарын туршада ябаhанаа бусаа бшуу. Хүдөө тосхоной ажалшадта тэдэнэр 15 концерт харуулhан байха юм.

— Зай, Геннадий, маанадые сүүдхэдээ 18 час соо шэрэжэ, хүлөөшье үргэхэ тэнхээшни hалаа ха даа, — гээд нүхэдынь жолоошоноо шоглон энеэлдэнэ,

— Бишье яаха hэнбиб. Дуушад, хатаршадай хэлэниинь хурса, дууниинь гоё, хатарынь солбон аад, шэрэхэдэ хэсүү хүндэ байна. Юрэдөөл «дүрбэн хүлни» хойшоо харашоо гээд автобусни гомдоно, — гэжэ жолоошон урдаhаань шоглоно.

Хурамхаанда хура бороо ехээр орожо, харгы шабар шабхатай, зарим гол горходой хүүргэ үертэ абташаhан байгаа бшуу. Заводой артистнарай арада хэсүүхэн аян зам үлөө даа. Гэбэшье тэдэнэр энээндэ голхоржо, урма зоригоо мохожо, толгойгоо гансагалаагүй, үнөөхил хүхюун, баяртайнууд зандаа.

Искусствада үнэн сэдьхэлhээ дурлаhан эдэ хүнүүд аян замдаа хэдышье эсээ, хэды орой болоошье hаань, сценэ дээрэ гаража, хүхюун дуунай аялга, хүнгэн солбон хатар хүнүүдтэ бэлэглэн ябаа.

Авиационно заводой уран hайханай бүлгэмэй 18 гэшүүн артистын хүндэтэ нэрыс харуулжа шадаа. Таряашад малшадта хүхюу баяр асаржа, туhатай юумэ хэжэ ябанабди гэжэ тэдэнэр урмашан ябаа бшуу. Заводой дуушад, хатаршад долоо hарын туршада 40 гаран концерт наада табяа. Тэдэнэйнгээ 31-ые Хурамхаанай аймагта табиhан байна.

Заводой агитбригадада хододоо хабаадалсадаг Галина Хвосточенко, Владимир Кривошлыков, Надежда Кривошлыкова, соёлой байшангай концертмейстер Александр Нагий, Михаил Степанов гэгшэд коллективэйнгээ амжалта туйлахад хэрэтэ ехэхэн хубитаяа оруулна.

Агитбригадын гастрольдо гараха бүридэ уласхоорондын байдал тухай лекци уншадаг лектор ябалсадаг. «Знание» гэжэ республиканска бүлгэмэй лектор, тусхайта пенсионер Иннокентий Матвеевич Туманов энэ удаа Хурамхаанай аймагаар ябалсаа. Тэрэ хүдөөгэй ажалшадта уласхоорондын байдал тухай лекци уншаhан. «Архи—ами наhанай дайсан» гэhэн хөөрэлдөө үнгэргэhэн байна.

Заводой уран hайханай бүлгэмэй коллектив гастрольно концертээ СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулна.

Б-Н. НАМДАКОВ.

ХОНГЁО ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

Хяагтын соёлой байшангай уран hайханай бүлгэмэй концертнэ бригада «Дружба» колхоздо гурбан хоногой туршада айлшалаа. Тиихэдээ Энхэ тала, Далай гэхэ мэтэ нютагуудта байрлаhан малшадта концерт-наада харуулhан байна. Тэдэнэрые ошоhон лэ газартань хани халуунаар угтаа. Үбhэшэдтэ хүрэжэ, хонгёо дуунай аялга зэдэлүүлээ. Дүн хамта зургаан концерт табижа, колхозниуудай hайшаал магтаалда хүртэhэн байна.

Нааданай эхилхын урда тээ «Знание» бүлгэмэй лектор Клара Шамыгина «Совет гүрэнэй үндэhэ hуури табигша В. И. Ленинэй онсо шэнжэ» гэhэн элидхэл хээ.

СССР-эй арадуудай урданай болон мүнөөнэй дуу, хатарнууд, шүүмжэлхы удхатай сценкэнүүд, шог ёгто рассказууд концертнэ бригадын программада ороно. Дуушад В. Зайцев, В. Журавлева гэгшэд ород арадай дуунуудые ирагуу hайханаар хангюурдажа, олоной дура татаа. Г. Яковлева, В. Колесников гэгшэд шог ёгто рассказуудые уран хурсаар хөөрэжэ, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаhан байха юм.

Мүнөө тус бригада «Родина» колхоздо ошоод байна.

Л. ИГУМНОВА.

Хяагта.

ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД ТАБИГДАХАНЬ

М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлдэг музейн хүдөө ажахын таhагта жэл бүри элдэб шэнэ зүйлнүүд абтажа байдаг. Илангаяа байгша ондо хоморой шухаг олон юумэнүүд эндэ табигдаха болоо.

Эртэ урда сагта гэхэ гү, али манай эндэ үшөө түмэрэй олдоогүй байhан үедэ буряад зоной гал гаргажа, эдеэ хоолоо шанажа, гуламта байраяа дулаасуулжа ябаhан зэмсэг болохо модон шулуун хоёр олдоо. Модыень зэрсэг мэтээр эршэгыдүүлжэ, хэтэ сахюур мэтээр шулуунтай хабиралдуулжа, гал гаргадаг байгаа хаш. Уран гараар дархалан бүтээhэн модон анзаhан олдобо. Тэрэнэй дүрсэнь (макет) музейдэ табигдахань.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Заган нютагта ажаhууhан К. Л. Денисов гэгшэ Буряадай республика дотор анха түрүүн Ленинэй орденоор шагнагдаhан байгаа. Буряад орондо Совет засаг тогтоохо, хамтын ажал байгуулхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан энэ хүнэй шагнал—Ленинэй орден, олон тоото грамотанууд, пенсионерэйнь дэбтэр болон бэшэшье зүйлнүүд музейдэ тушаагдаа. Монголой Арадай Республикаhаа бирдаанха буу, мүнгэн хутага болон самовар 30-аад онуудай үедэ нүхэр Денисовтэ бэлэг болгон угтэhэн байгаа. Чойбалсанай гар табилгатай самовар музейдэ табигдаха болоо. Мүнөө Хяагтада ажаhуудаг басаганиинь М. К. Денисова эдэ бүгэдые музейн хүдөө ажахын таhагта бэлэглэhэн байна.

Баргажанай аймагай Баян-Гол нютагта түрэhэн Буда Сангадинай бюст музейдэ бэлэглэгдэжэ, олон зоной үзэмжэдэ табигдаха болобо. Энэ хүн мүн лэ Совет засагай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэhэн, нютагтаа «Арбижал» гэжэ түрүүшын коммуна эмхидхэн байгуулhан, үүлтэртэ малай фермэ бии болгоhон түүхэтэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай урда тээхи дүшөөд онуудай үедэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Хөнхолын МТС эрхим hайн амжалта туйлажа, Хүндэлэлэй Тэмдэг орденоор шагнагдаhан байгаа. Мүн лэ энэ орден музейдэ табигдаба.

Ц-Е. ЖАМБАЛОВ,
М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ музейн хүдөө ажахын таhагай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

СПОРТЫН ШЭНЭ МАСТЕРНУУД

— hүүлэй хэдэн хоногой туршада Вильнюс хотодо hур харбалгаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөн олоной анхарал татаа hааб даа. Эндэ хабаадалсаhан манай республикын hур харбагшадай командын гэшүүд hайн амжалтатай ябажа ерээбди, — гэжэ СССР-эй спортын мастер Дашинима Эрдынеев хөөрэнэ.

Ехэ мүрысөөндэ манай республикаhаа «Урожай», «Труд» бүлгэмүүдэй спортсменүүд хабаадалсаhан байгаа. Тэдэнэй дунда мастерта кандидадууд Анатолий Гармаев, Александра Будаева, Светлана Тараскина, спортын мастер Анатолий Бутхаев гэгшэд хабаадалсаhан байна.

Манай командын түлөөлэгшэ Анатолий Гармаев хэдэн үдэрэй туршада hур харабахадаа, уласхоорондын классай спортын мастер, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүндэ кандидат Мэлс Дамбаевые очкогоороо ахижа, шэнэ амжалта туйлаа. Тиин тэрэ дүн хамтадань 258, Дамбаев 224 очко абаhан байна.

Залуу спортсменка Светлана Тараскина Вильнюс хотодо «Труд» бүлгэмэй туг доро мүрысэhэн байгаа. Тиихэдээ манай Светлана спортын үнинэй мастернуудые ахижа, өөрынгөө бүлгэмэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, тоонто нютагаа бусажа ерэбэ.

СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадалсаhан республикын суглуулагдамал командын гэшүүд Анатолий Гармаев, Александра Будаева, Цыренжап Будаев гэгшэд hур харбалгаар СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэhэн байха юм.

Үглөөдэр Нивьянск хотодо эдир hур харбагшадай дунда РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хэдэн үдэрэй туршада үнгэргэгдэхэнь. Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командада СССР-эй спортын мастернууд Цыренжап Будаев, Дэнжу Очирова, мастерта кандидат Игорь Дугаров, нэгэдэхи разрядтайшуул Цыренжид Будаева, Эрдэни Санжиев гэгшэд оруулагдаhан байна. Энэ мүрысөөндэ эрхим түрүү hуури эзэлhэн спортсменүүд СССР-эй түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха юм. Тэрэ мүрысөөн октябрь hарада, Душанбе хотодо үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Манай корр.

ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЫЕ УГТУУЛАН

Улаан-Удын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин барилгашад hара, квартал бүри шэнэ барилгануудые ашаглалгада үгэжэ, гоё hайхан гэртэ нүүн орогшодой зүгhөө баяр баясхаланда хүртэжэ байдаг юм. Уржадэр тус управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй уран гараар бүтээhэн үшөө нэгэ барилга ашаглалгада үгтэжэ, гүрэнэй комиссиин зүгhөө «hайн» гэhэн сэгнэлтэ абаба. Тус байшан Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй хамтын байра болоно. 320 хүнэй hууритай энэ байрые М. Н. Хлыстова, М. С. Быковская, Г. Г. Овсянкин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажаллажа, болзорhоонь урид ашаглалгада тушааhан байна,

Үндэр бүтээсэтэ ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаhан Мария Николаевна Хлыстовагай ударидадаг гоёолто хэдэг бригадын гэшүүд эрхим hайнаар ажаллажа гараба. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэгээрээ управлени соогоо суурхадаг юм. Тиин эдэнэрэй шуран бэрхээр ажаллажа гараhанай ашаар, техникумэй байра болзорhоо урид ашаглалгада тушаагдаба.

— hурагшадай манай байха шэнэ байра болзорhоо урид ашаглалгада үгтэжэ, техникумэй хүтэлбэрилэгшэдэй, байраяа hурагшадтаа хубаарилжа үгэхэдэмнай таатай болобо, — гэжэ тус техникумэй багшанар омогорхоно.

Т. МАКСИМОВ.

МӨӨР ДЭЭРЭ ГЭР

Хориин барилга-заhабарилгын участок мөөртэй гэрнүүдые барижа эхилбэ. Табан метр утатай, гурбан метр үргэнтэй энэ гэрнүүд 15 дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Досоонь уужам hаруул байха юм. Гадна түмэр пеэшэн, хүнэй унтаха гурбан орон эндэнь бии байха.

Мөөр дээрэ баригдаhан эдэ гэрнүүдые тэгшэ тала газарта морёор шэрээд, ондоо тээ абаашажа болохо. Зүгөөр хадалиг, үндэр дабаатай газарта трактор хэрэгтэй болохо юм. Холын бэлшээридэ байдаг малшадта, хээрэ, талада байжа хүдэлдэг таряашадта иимэ гэр тон зохид, шухала хэрэгтэй байха.

Хориин тус участогай барилгашад аймагайнгаа ажахынуудай захилаар иимэ гэрнүүдые барина. Байшан оройдоол 200 түхэриг сэнтэй. Мүнөө Анаагай, Хориин совхозуудhаа арбаад иимэ захил ороод байна. Аймагай колхоз, совхозуудhаа захил орожо үргэлжэлhөөр.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Дээдэ-Онгостойн гоё hайхан байгаалиин оршондо байрлаhан «Зорька» лагерь hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Эндэ эдир хүбүүд, басагад олоороо суглараа. Заримашуул зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлэнги хэбэртэй. «Ямар отряд илааб»? — гэhэн асуудалда харюу бэдэрнэл ха. Тингэншьегүй яахаб. Хүүгэдэй «Орленок» гэжэ городской штаб эдир түүхэшэдэй ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаhан аяншалгын дүн гаргаха байгаа бшуу.

«Дружба» гэжэ пионерэй лагериин эдир түүхэшэд нүхэдэйнгөө дундаhаа шалгаржа, нэгэдэхи hуурида гараа. «Спутнигай» пионернүүд хоёрдохи, «Огонек» лагериинхид гурбадахи hуури эзэлhэн байна. ВЛКСМ-эй горкомой болон облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд тэдэнэртэ барюулагдаа.

Уран гарта эдиршүүлэй гоё hайханаар хэhэн планшедүүд, альбомууд, hонирхолтойгоор бэшэгдэhэн үдэрэй тэмдэглэлнүүд пионерэй алдар солын городской музейдэ табигдаха байна.

Манай корр.

ЯАРМАГ БОЛОБО

— Ковер абаха гээд лэ үнинэй ядагша hэм. Одоол мүнөө абажа, hанаагаа дүүрэбэб, — гэжэ хэлээд, нэгэ эхэнэр гоё hайхан хибэс дэлгээжэ үзэнэ.

— Бишье хэрэгтэй юумэеэ абабаб. Иимэшүү яармагуудые ходо үнгэргэжэ байдаг hаань, hайн лэ hэн, — гээд хажуудахи хүниинь hанамжаяа хэлэнэ.

Яруунын аймагай түб — Нарhата тосхондо субботын үдэр яармаг нээгдэбэ. Үбэлэй болон хабар-намарай элдэб размерэй пальто, мүн эрэшүүлэй самса, эхэнэрнүүдэй гоё hайхан плати, хибэс гэхэ мэтэ эд бараан эндэ элбэгээр табигдаа.

Нарhатын хүн зон дуратай эд бараагаа шэлэн абажа, сэдьхэлээ ханаhан байна.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

40 ЖЭЛЭЙНЬ ОЙ

Ленинэй ордента локомотив-вагон заhабарилгын заводой «Локомотив» газетын байгуулагдаhаар 40 жэлэйнь ой августын 18-най үдэр гүйсэбэ. «Локомотив» газетэ хэблэгдэжэ эхилhэн түрүүшын үдэрhөө хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болоhон, мүн тэдэнэй хэhэн, бүтээhэн ажалые магтан дуулажа, амжалтада уряална.

Заводой парткомой секретарь В. А. Уланов, олон тоото уншагшад ойн баярай үдэрөөр газетынгаа хүдэлмэрилэгшэдые амаршалаад, ажалдань амжалта хүсэhэн байна.

Манай корр.

АНГАЙ ФЕРМЭДЭ

Манай Баунтын аймагта ангай хоёр фермэ бии юм. Эдэ фермэнүүдтэ халтар хара үнэгэд тэнжээгдэнэ. Мүнөө Багдаринай, Алгана нютагай ан үсхэбэрилэгшэдэй фермэнүүд гүлгэдөө амяар амяарнь клеткэдэ hуулгажа, шахан тэжээжэ эхилбэ. Эдэнэрынь ноябрь hара болотор тэжээгдэхөөр хараалагдана. П. М. Поповагай хүтэлбэрилдэг Багдаринай ан үсхэбэрилэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо 695 гүлгэ абажа, хараалhан түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Мүн хоёрдохи фермын хүдэлмэришэд 1680 гүлгэ абаха түсэбтэй байhан hаа, тэрэнээ 2155 толгой болгожо, аймаг дотороо эрхим амжалта туйлаба. Фермын хүдэлмэришэд А. И. Платонова, Л. А. Пантина, А. М. Торгонова гэгшэд үнэгэн бүриhөө 8—9 гүлгэ абажа, бусадай дундаhаа шалгарба.

Мүнөө эдэнэр намар болотор гүлгэдөө hайнаар харууhалжа, эрхим шанартай арhа гүрэндөө тушааха зорилго урдаа табина.

А. ПОПОВА,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Монголой Арадай Республикын найман аймагай малшадай 30 гаран түлөөлэгшэд Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоздо айлшалаа. Эрхим түрүү ажалаараа суурхаhан малшад айлшадай дунда олон. Жэшээлхэдэ, «Их ирээдүйн» нэгэдэлэй малшан Бадмасүрэн, «Бадарал» нэгэдэлэй хонишон Дабаасүрэн гэгшэд эндэ бии.

Тус колхозой, гэшүүд хүндэтэ айлшадаа хани халуунаар угтан абаа. Тэдэнэр Калиновка тосхондо ошожо, малай байра хараhан байна. Эндэхи фермын түрүү hаалишан А. Б. Иванова ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Удаань айлшад хонишон Ч-Ц. Гомбоевой байрада хүрэжэ, хони харууhалха дүй дүршэлөөрнь hонирхоо. Аймаг соогоо суурхаhан хонишон аха дүү хүршэ оронhоо ерэhэн нүхэдөө төөлэй табин угтажа, ажалайнгаа дүй дүршэлые угаа дуратайгаар хубаалдаhан байна. Колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов колхозойнгоо туйлалта, ерээдүйн зорилго тухай дэлгэрэнгытээр хөөрэжэ үгөө.

Мүнөө монгол айлшад Эрхүү ошохоор мордобо.

М. БАТОИН.

ШАТАР ХҮНГЭН БЭШЭ ТЭНСЭЛГЭ

РЕЙКЬЯВИК, августын 19. (ТАСС-ай тусхай корр. А. Ермаков). Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн арбан табадахи наадан урда үдэрынь хойшолуулагдаhан байгаа. Энэ партиин наадагдахада, гроссмейстернүүд оройдоо гурбаад ябадал хэhэн байна. Эндэ хараар наадаhан Фишер Спасскиин ноёндонь хэдэн удаа шаа соносхожо, 'уулзалгань тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Нааданай тоо 9:6 боложо, Фишер түрүүлжэ ябана. 16-дахи наадан мүнөөдэр үнгэргэгдэхэ ёhотой. Сагаагаар Фишер наадаха юм.

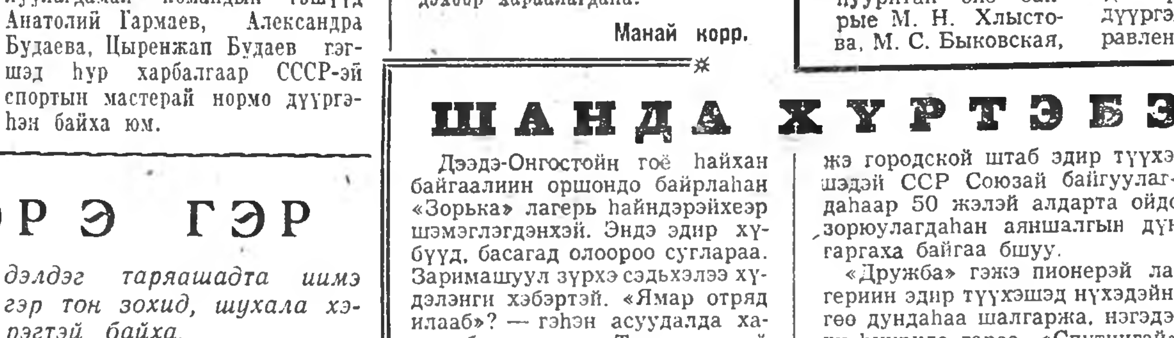

Тиирэжэ байhан адуун...
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ҮНЭР, БАЯН ЭХЭ

Дэрээнэй совхозой х... дохи отделениин таряа... малшад уржадэр ажа... үдэртэ зорюулагдаhан ... хай үдэшэ үнгэргэбэ... рэ үдэшэ дээрэ олон ... бүү түрэжэ, хүмүүжүүл... Сырма Раднаевна Рин... вада «Эхэ-герой» гэhэн ... ден, грамотатайгаар ... рюулагдажа, нүхэдыень ... ри ехээр баясуулба, ... горхуулба.

Совхозой соёлой бай... гай хүдэлмэрилэгшэд ... бан нэгэн үхибүүдые ... мүүжүүлhэн «Эхэ-герой... зорюулhан концерт хар... лаа.

Г. БАДМА...

Хурамхаан.

Баян шүүбэри тудана

1972 ондо гараhан ло... биледүүдээр Улаан-Үдэдэ ... hуугшад хүлеэгдээгүй баян ... гүүдтэ хүртэнэ. Мүнөө үн... дөөд байhан дүрбэдэхи на... шүүбэри олон байгаа. ... дэлмэришэд, алба хаагшад, ... рагшад, гэрэй эзэн эхэнэр... тэдэнэй дунда бии.

«Москвич-412», «Запор... автомобильнууд, «Иж Юпи... гэжэ мотоциклнууд, хубсаhа ... даг машинанууд, пылесосуу... бэс болон холодильнигууд... hэн хүнүүд олон, Жэшээ... Г. М. Сеидов «Москвич-... В. Г. Пантелеев «Запорожец... жэ хүнгэн машина... Л. Г. Иванова мотоцикл ... байна. Б. Б. Цыденов, Л. Ф... ренко — холодильник, Б. Б. ... наев — хубсаhа угаадаг ... на гэхэ мэтэ үнэтэ бэлэг... хүртэhэн хүнүүдые тоолохо... hаа, олон ааб даа.

Лоторейн биледэй ээл... наадан августын 25-да бол... Биледүүдые худалдажа аб... ярыт!

Д. МАКАРОВ

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хуудаhанда: К... ЦК-да. СССР-эй Министр... Соведтэ ба ВЦСПС-тэ. ... статья. «Республикын нэгэ... гэhэн мэдээсэл. ТАСС-ай ... мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: ... ойн баярай урда тээ. ... Игумновай статья. Партий... нико. «Шухала ноеса... үүлүүлэн сэгнэхэдэ» — Д. ... вай статья. Түрэл орон до...

Гурбадахи хуудаhанда: ... дай эбтэй бүлэ соо» — тус... даhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ... hонин. Холын саанаhаа.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

«ОРБИТА» ХАРУУЛ...
13.05 — орон доторх... 13.10 — «Мүнөөдэр — ... Агаарай Флодой үдэр» ... жуулга. Энэ СССР-эй ... авиацион орлогшо Л. С. ... ковэй хөөрэлгэ дамжуу... 13.25 — «Хүгжэмтэ кино... дамжуулга. 13.55 — ... зорюулагдаhан дамжуул... — мультфильмнууд. 14.35 ... дэрэлгэ» гэhэн дамжуулга...

УЛААН-УДЭ ХАРУУЛ...
15.20 — «Вижу» гэhэн ... очерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛ...
15.30 — уласхоорондын ... рама. 16.00 — киноой ал... да дуратайшуулай клуб. ... «Амар мэндэ, дуун!» ... жуулга. 17.45 — «Пр... преступного мира» ... hайханай фильм. 19.00 ... мя» гэhэн hүүлэй hонин... рамма.

УЛААН-УДЭ ХАРУУЛ...
19.30 — «Новенькая» ... уран hайханай фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛ...
21.00 — «Правда» га... литическэ шэнжэлэгшэ Ж... левизор харагшадай асууд... харюусаха. 21.30 — «Б... ное хозяйство» гэhэн ура... най фильм. 22:50 — С... Агаарай - Сэрэгэй Хү... главнокомандалагша, ... маршал П. С. Кутаховай ... 23.05 — «Эфир соо «За... гэhэн дамжуулга. 23.35 ... зыкальный рейс» гэhэн ... фильм. 24.00 — «Врем... hүүлэй hонинной програм...

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...
21.00 — «Софья Пе... гэhэн уран hайханай филь...

Редакторай орлог...
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редакто... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—6... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленност... строительства — 61-35, советского строительства и быта—6... культуры в школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81 ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, маш... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-02431. Заказ...